

Turističko - geografska obilježja regije Gorenjska

Mirković, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:370430>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

Dr. Mijo Mirković

ANA MIRKOVIĆ

TURISTIČKO – GEOGRAFSKA OBILJEŽJA REGIJE GORENJSKA

Završni rad

Pula, 2015.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
Dr. Mijo Mirković

ANA MIRKOVIĆ

TURISTIČKO – GEOGRAFSKA OBILJEŽJA REGIJE GORENJSKA

Završni rad

JMBAG: 132-KT, redoviti student

Studijski smjer: Interdisciplinarni studij Kultura i turizam

Predmet: Turistička geografija svijeta

Mentor: dr. sc. Nikola Vojnović

Pula, veljača 2015.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Ana Mirković, kandidat za prvostupnika Kulture i turizma ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Puli 6. veljače 2015.

Student:

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1. PODJELA REPUBLIKE SLOVENIJE PO REGIJAMA	3
2. GEOGRAFSKI POLOŽAJ REGIJE GORENJSKA.....	5
2.1 PROMETNO-GEOGRAFSKA POVEZANOST.....	7
3. PRIRODNO–GEOGRAFSKA OBILJEŽJA U FUNKCIJI TURIZMA.....	8
3.1 RELJEF I GEOLOŠKA GRAĐA.....	8
3.1.1 Visokogorsko-ledenjački reljef.....	8
3.1.2 Predalpsko gorje i geološka građa	10
3.1.3 Kotline i riječni reljef.....	10
3.2 VODE	11
3.2.1 Jezera.....	11
3.2.2 Rijeke	12
3.3 KLIMA.....	13
3.4 VEGETACIJA.....	16
4. POVIJEST TURIZMA	17
5. TURISTIČKE AKTIVNOSTI I PROMET	19
5.1 TURISTIČKE AKTIVNOSTI.....	19
5.2 SMJEŠTAJNI KAPACITETI I TURISTIČKI PROMET.....	20
6. TURISTIČKA MJESTA I ATRAKCIJE	23
6.1 NACIONALNI PARK TRIGLAV	23
6.1.1 Biljni i životinjski svijet.....	24
6.1.2 Kulturna baština Nacionalnog parka Triglav.....	25
6.2 BLED S OKOLICOM.....	25
6.2.1 Bledsko jezero i pletna	26
6.2.2 Bledski otok.....	26
6.2.3 Bledski dvorac.....	27
6.3 OPĆINA BOHINJ.....	27
6.3.1 Slap Savica.....	28
6.3.2 Bohinjsko jezero.....	28
6.3.3 Dolina Voje i korito Mostnice	29
6.3.4 Crkva svetog Janeza Krstnika.....	29
6.4 KRANJSKA GORA	29
6.4.1 Planica.....	30
6.4.2 Ruska kapelica	30
6.5 KRANJ	30

6.5.1	<i>Mjesna kuća</i>	31
6.5.2	<i>Pavšlarjeva hiša</i>	31
6.5.3	<i>Crkva Sv. Kancijana</i>	32
6.5.4	<i>Dvorac Khislstein</i>	32
6.6	ŠKOFJA LOKA.....	32
6.6.1	<i>Loški grad</i>	33
ZAKLJUČAK		34
LITERATURA		35
SAŽETAK		39

UVOD

Republika Slovenija veći dio svog turizma temelji na prirodnom bogatstvu i vrijednostima od čega su izuzetak tek veći slovenski gradovi koji naglasak stavljaju na kulturna dobra. Na površini od svega 2137 km² regija Gorenjska obiluje prirodnim atrakcijama. O tome govori i podatak da je gotovo čitava njezina površina pod nekim oblikom zaštite zajedno sa simbolom slovenske države, Triglavom, te je samim time vrlo zanimljiva za geografsko istraživanje i primjenu prirodnih resursa u turizmu. Gorenjska obuhvaća tri alpska dijela: Julijske Alpe, Zapadne Karavanke i zapadni dio Kamniško-Savinjskih Alpa. Uz visoki planinski reljef u regiji prepoznajemo predalpski brdoviti prostor i dolinu rijeke Save na sjevernom dijelu regije. Uz tradicionalno drvodjelstvo i obradu željezne rude koji su glavne gospodarske djelatnosti, regija ima najdužu turističku tradiciju na području čitave države. Triglavski nacionalni park, koji je ujedno i jedini nacionalni park Slovenije, te Bled i Bohinj predvodnici su razvoja turizma s velikim potencijalom za daljnji rast. Na temelju njih stvorene su osnove uz koje bi i ostala gorenjska mjesta mogla početi razvijati ponudu i strategiju razvoja u turizmu. Stoga možemo reći da su to glavni razlozi odabira upravo ove regije kao teme ovog završnog rada.

Shodno tome, u ovom radu prvo će se pažnja posvetiti položaju regije i povezanosti s potencijalnim emitivnim tržištima te geografskim čimbenicima koji čine temelj za razvoj određenih oblika turizma. Predstaviti će se centralna turistička mjesta s glavnim atraktivnostima i pružiti osvrt na statističke podatke vezane za turističke posjetitelje. Polazišna teza ovog rada ističe da su prirodne ljepote i bogatstva postali glavni resurs u razvoju turizma koji ostvaruje zadovoljavajuće rezultate, unatoč manjku kulturnih atrakcija.

Cjelokupan rad sastoji se od sedam poglavlja. U prvom poglavlju razložit će se vrste regionalizacije slovenskog teritorija te sam pojam *Gorenjska* kako bi se olakšalo razumijevanje područja i daljnje praćenje u tekstu. Razlog tomu jest što su pod nazivom *Gorenjska* moguća različita shvaćanja prostora kojeg obuhvaća stoga je ovo poglavlje važno kako bi se rad lakše pratio.

U drugom poglavlju istaknut će se geografski položaj regije te prometno-geografska povezanost s najvažnijim prometnim pravcima koje olakšavaju dolazak turista kao i položaj regije u odnosu na emitivne turističke zemlje u Europi i na konkurentne susjedne zemlje.

Treće poglavlje bavi se prirodno-geografskim obilježjima, odnosno planinskim i gorskim reljefom, vodom, vegetacijom i klimom kao važnim čimbenikom u turizmu. Kako je površina regije izrazito razvijena i pošumljena, ovo će poglavlje prikazati te elemente i

njihovu raznolikost. Objasnit će se geološka građa stijena, vrste reljefa i što je zaslužno za njihovu razvijenost. Nadalje, govorit će se o vodnim i vegetacijskim bogatstvima te tipovima klime koji prevladavaju.

U četvrtom i petom poglavlju osvrnut će se na začetke turizma i na turizam danas. Poblježe će se objasniti koji su faktori bili pokretači turizma i u kojim mjestima te po čemu Gorenjska zasluuje epitet najdugovječnije turističke regije u Sloveniji. Zatim će se posvetiti turizmu kakav se odvija danas s popratnim statističkim podacima vezanim za dolaske i noćenja koja ostvaruju današnji gosti te zbog kojih aktivnosti pristižu u regiju i na čijim je tržištima Gorenjska najpopularnija.

Šesto poglavlje posvećeno je glavnim turističkim pokretačima Bledu, Kranjskoj Gori, Bohinju i Nacionalnom parku Triglav koji postižu najviše rezultate u turizmu te njihovim atrakcijskim adutima. Nakon njih opisat će se dva grada bogate kulturne baštine, Kranj i Škofja Loka. Njihova srednjevjekovna povijest i arhitektura tvore bazu za bolji položaj u turističkoj ponudi.

Na kraju rada dan je zaključak s osvrtom na sva poglavlja i sveukupnim obrazloženjem rada na osnovi napisanih podataka.

Prilikom izrade ovoga rada pretežno je korištena metoda deskripcije te induktivno-deduktivna metoda.

1. PODJELA REPUBLIKE SLOVENIJE PO REGIJAMA

Kako bi se sama tematika i podaci navedeni u ovom radu razumjeli, potrebno je razjasniti što u ovom radu obilježava pojam *Gorenjska*. Poznato je nekoliko načina podjele slovenskog teritorija. Za njih upravno nikad nisu donesene jasne granice već je podjela izvršena s obzirom na društvene ili geografske elemente određenog područja. S prirodno-geografskog aspekta postoji više sličnih podjela, a kao primjer istaknuti će se podjelu čiji su autori Senegačnik Jurij, Ogrin Darko i Žiberna Igor¹, odnosno podjelu na:

- alpske pokrajine
- predalpske pokrajine
- dinarsko-krške pokrajine
- sredozemne pokrajine
- panonske pokrajine

Postoji i podjela nastala na temelju nekadašnjih austrougarskih zemalja² na čijem se području danas nalazi Slovenija. Slovenski se teritorij tada nalazio na području zemalja Koruške, Štajerske, Goriške i Kranjske te Gorenjske. Na temelju te podjele povijesnim okolnostima oformilo se šest pokrajina koje su najprihvaćenije u slovenskom narodu:

- Gorenjska
- Štajerska
- Prekmurje
- Koruška
- Notranjska
- Dolenjska i Bela krajina

U ovom se radu naziv *Gorenjska* neće odnositi na pokrajinu već na regiju prema statističkoj podjeli uvedenoj 1995. godine kada je Slovenija je raspodijeljena na 12 teritorijalnih jedinica (slika 1.) zbog prilagodbe europskim standardima te za potrebe lakšeg vođenja državne statistike koja se prije vodila na razini općina. Od početnog regionalnog uređenja zbog neujednačenosti granica općina i regija često je dolazilo do izmjena po pitanju općinskih teritorija sve do 2000. godine kada su se granice regija i općina regulirale Uredbom

¹Senegačnik, Jurij, Slovenija in njene pokrajine, Modrian, Ljubljana, 2012., str. 256.-257.

²Perko, Drago i Orožen Adamić. Milan (ur), Slovenija-pokrajine in ljudje, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1998., str. 26.

o standardnoj klasifikaciji teritorijalnih jedinica.³ Unutar Gorenjske bilo je nekoliko izmjena na općinskoj razini, tako je općina Gorje pripadala općini Bled, Jezersko se odcijepilo od Preddvora, od Jesenica se odcijepila općina Žirovnica dok su se na međuopćinskoj razini različita naselja priključivala iz jedne u drugu općinu.

Statistička regija uređena je prema društvenim elementima i njezine granice temelje se na granicama općina koje joj pripadaju. Gorenjska je šesta po veličini među slovenskim statističkim regijama. S geografskog aspekta statistička podjela razložila je prirodno-geografske cjeline na više (statističkih) regija. Tako primjerice imamo Julijske Alpe čiji se istočni dio nalazi u Gorenjskoj, a zapadni u Goriškoj. Isto je i s Kamniško-Savinjskim Alpama čiji samo krajnji zapadni dio pripada Gorenjskoj. Osim alpske rascjepkanosti, isto se dogodilo i u predalpskom prostoru. Većina statističkih podataka koji su korišteni u izradi ovog rada preuzeti su od Slovenskog statističkog ureda te će iz toga razloga ovaj rad govoriti o Gorenjskoj kao statističkoj, a ne geografskoj regiji. Što će ujedno omogućiti i lakšu obradu. Kako je već spomenuto, statistička podjela podrazumijeva 12 regija:

- Pomurje
- Podravska
- Koruška
- Savinjska
- Zasavljje
- Donjoposavska
- Jugoistočna Slovenija
- Središnja Slovenija
- Gorenjska
- Unutrašnje-krška
- Goriška
- Obalno-krška

³Statistični urad Republike Slovenije, Obrazložitev k Uredbi o standardni klasifikaciji teritorijalnih enot. Dostupno na: http://www.stat.si/tema_splosno_upravno_skte.asp (12. listopada 2013.)

Slika 1.: Podjela Slovenije na 12 statističkih regija
Izvor: www.d-maps.com (12. listopada 2013.)

2. GEOGRAFSKI POLOŽAJ REGIJE GORENJSKA

Republika Slovenija je primorska i podalpska država smještena u srednjoj Europi, točnije na južnom dijelu srednje Europe. U odnosu na Republiku Sloveniju, statistička regija Gorenjska leži na njezinom sjeverozapadnom dijelu gdje sa sjevera graniči s Austrijom, a sa sjeverozapada s Italijom dok na slovenskom državnom prostoru s Goriškom regijom graniči s jugozapadne strane i sa Središnjom Slovenijom s jugoistočne strane. Stanovništvo Gorenjske čini 204 170 stanovnika koji obitavaju na 2137 km² što je oko 10,5 % površine čitave države (podaci od 1.7.2012. godine).⁴ Dakle, riječ je o relativno rijetkoj naseljenosti iz razloga što regija kao takva nema većih gradova unutar svog prostora, nego se pretežno radi o manjim naseljima s nekoliko stotina stanovnika. Jedan od razloga je i zaštićenost velikog dijela prirodnog prostora što ne dopušta ili smanjuje mogućnosti bilo kakve infrastrukturne gradnje i širenja naselja. Isto tako, nepogodan teren i sve manje zastupljena poljoprivredna i stočarska djelatnost te duga snježna razdoblja prouzročila su migraciju visokogorskog stanovništva u veće gradove u nizinama. Veći gradovi regije nalaze se u dolinama rijeke Save i u predalpskom prostoru. Najviše stanovnika nalazi se u općini Kranj, približno njih 55 432 (podatak iz 2012. godine).⁵ Kranj je ujedno administrativno i kulturno središte regije.

⁴Rejec, Renata (ur), Slovenske regije v številkah, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, 2014., str. 56.-57.

⁵ Slovenske občine v številkah, „Kranj“. Dostupno na: <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=72> (14. veljače 2015.)

Više od pola teritorija regije pripada alpskom planinskom masivu. Julijske Alpe nalaze se na sjeverozapadnoj strani regije, dok se sa sjeverne strane proteže planinski masiv Karavanke i tvori granicu između Slovenije i Austrije. Na sjeveroistočnoj strani zapadni dio Kamniško-Savinjskih Alpi također ulazi u područje regije. Između tih planinskih masiva smjestila se gornja Savska dolina od Kranjske Gore do Jasenica gdje se spušta u sjeverozapadni dio velike Ljubljanske kotline. S jugoistočne strane razvijeno je predalpsko Cerkljansko i Škofjeloško gorje s dolinama rijeke Selške i Poljanske Sore.

Unutar regionalnih granica djeluje osamnaest općina (slika 2.) od kojih su u turističkom smislu najpoznatije općina Bled s najdužom tradicijom u tom sektoru, zatim Kranjska Gora i Bohinj. Atraktivnu povijesnu starogradsku jezgru imaju gradovi Kranj i Škofja Loka. Njih će se naknado u radu pobliže opisati. Slijede ih Cerklje na Gorenjskem, Radovljica, Jesenice, Tržič, Gorje, Železniki, Gorenja Vas-Poljane, Žirovnica, Žiri, Senčur, Preddvor, Jezersko i Naklo. Gorenjska je vrlo zanimljiva, kako geografski zbog svojih prirodnih predispozicija, tako i turistički kao regija s najstarijom tradicijom u turizmu u čitavoj Republici Sloveniji.⁶

Slika 2. Upravno-teritorijalna podjela Gorenjske
Izvor: <http://www.bsc-kranj.si/O-gorenjski> (13. listopada 2013.)

⁶ Rejec, Renata (ur), op. cit., str. 56.-57.

2.1 Prometno-geografska povezanost

Prednost u razvoju turizma regije zasigurno je dobra prometna mreža koja pospješuje priliv turista, izletnika i ostalih posjetitelja. Kako regija gravitira zapadnim emitivnim zemljama, možemo zaključiti da ima zahvalan položaj. Primjerice, od Münchena do Kranja potrebno je prijeći približno 380 kilometara. Blizina zemalja poput Austrije i Njemačke pozitivno djeluje na razvoj turizma i veću posjećenost, no negativnost je u tome što i spomenute zemlje svojim teritorijem zahvaćaju alpski planinski lanac u kojem se razvijaju gotovo isti oblici turizma.

Za cestovnu infrastrukturu također se može reći da je razvijena i povoljna. Naime, krak mreže slovenskih autocesta prolazi od glavnog slovenskog grada Ljubljane pored Kranja i Jasenica pa sve do Karavanki kroz koje se na austrijsku stranu dolazi kroz 8 kilometara dugi tunel. Riječ je o vrlo važnom prometnom pravcu koji stanovnici zapadnih europskih država najviše koriste kao poveznicu s jugoistočnom Europom te koji povezuje Gorenjsku sa zapadnim emitivnim zemljama. S turističkog aspekta cestovna povezanost u odnosu na druge prometne mogućnosti ima prednost jer većina turista putuje u Gorenjsku osobnim automobilom. U slučaju željezničkog prometa, Gorenjska je povezana sa srednjom i jugoistočnom Europom putem Paneuropskog koridora X, koji vodi od Ljubljane prema Jasenicama gdje preko Karavanki ide u Austriju. Drugi željeznički smjer je od Jasenica u smjeru Bohinja prema Goriškoj regiji.⁷ Paneuropski koridor X dio je željezničkog umreženja koje se definiralo na Paneuropskoj konferenciji održanoj 1996. godine u Helsinkiju te povezuje jedanaest zemalja. Ovaj koridor osmišljen je kako bi se povećao trgovinski promet, olakšao dotok prometnih sredstava i omogućio veći prijevoz putnika između zemalja članica i zemalja koje kandidiraju za ulazak u Europsku Uniju. Devet ranijih koridora dogovoreno je 1994. godine na Kreti. U prilog dobroj povezanosti ide i činjenica da je glavna slovenska zračna luka „Jožeta Pučnika Ljubljana“ koja se nalazi u Brniku u općini Cerklje na Gorenjskem, od centra Kranja udaljena svega 11 kilometara i povezana je direktnom autobusnom linijom s glavnim gradom regije. Zračna luka povezuje Sloveniju s većinom europskih prijestolnica. Da je relativno blizu može se reći i za zračnu luku u Klagenfurtu od koje do centra Kranja, administrativnog središta regije, treba preći 60 kilometara. Negativnost je što glavni cestovni i željeznički promet prolazi kroz Savsku dolinu dok su druga podalpska mjesta povezana isključivo lokalnim cestama.⁸

⁷ Senegačnik, Jurij, op. cit., str. 181.-189.

⁸ Ibidem, str. 245.

3. PRIRODNO–GEOGRAFSKA OBILJEŽJA U FUNKCIJI TURIZMA

Prirodno-geografska obilježja regije u ovom radu predstaviti će se kroz reljef, vode, klimu i vegetaciju. Prirodne atrakcije čine osnovu turizma regije koji se očituje kroz oblike turističkih aktivnosti koje su se razvile na tom području.

3.1 Reljef i geološka građa

Turizam i reljef imaju jasnu povezanost jer će se poradi reljefa razvijati, ako ne cijela turistička ponuda, onda zasigurno neki oblici turističkih aktivnosti. Reljef regije vrlo je raznolik, određen je planinskim masivima, predalpskim brdima, tokom rijeka i riječnim dolinama te kotlinama. Dva glavna čimbenika koja su uvjetovala reljef Gorenjske jesu kretanje tektonskih ploča i djelovanje ledenjaka. Pretežito je prisutan planinski reljef uzdignut između austrijske granice i Goriške regije kroz koju se gura dolina rijeke Save od Jesenica prema Radovljici. Ondje se spaja na Ljubljansku kotlinu čiji je veći dio smješten u Srednjeslovenskoj regiji. Zatim su tu i pretplaninski brdoviti prostori za koje nam je najreferentniji primjer Škofjeloško gorje. Ukupno 70 % površine je gorsko, a 29,8 % pripada dolinsko-ravničarskom dijelu.⁹

3.1.1 Visokogorsko-ledenjački reljef

Karakterističan visokogorski i planinski tip reljefa u regiji vidljiv je u Julijskim Alpama i Kamniško-Savinjskim Alpama te Zapadnim Karavankama. Nadmorsku visinu višu od 1000 metara ima 40,2 % regije. Julijske su alpe najviše i najstrmije u zemlji, a dijele se na južne, koje su čitavom svojom dužinom u Sloveniji, te na zapadne čija je velika većina na talijanskom teritoriju. Najviši vrh je Triglav (2864 m), zatim Škrlatica (2738 m), Jalovec (2645 m), Mangart (2679 m), Visoki Kanin (2587 m) i Krn (2245 m). Uz navedene vrhove još su tu i Niže Bohinjske gore i Vogel, te visokogorska skupina koja pripada Julijskim Alpama s tri šumovite visoravni: Pokljuka, Mežaklja i Jelovica.¹⁰ Kamniško-Savinjske Alpe manjeg su opsega i imaju nižu nadmorsku visinu od Julijskih. Najviši je vrh Grintovci (2558m).¹¹ Karavanke se dijele na zapadne koje pripadaju Gorenjskoj te na istočne koje se nalaze u Koruškoj regiji. Najviši vrh zapadnih Karavanki je Stol (2236 m) a slijedi ga vrh Kepo (2143 m). Od vrha Golica (1835 m) planinski masiv se dijeli u dvije linije. Sjeverna je cijelim

⁹Regionalna razvojna agencija Gorenjska. Dostupno na: <http://www.bsc-kranj.si/O-gorenjski> (31. listopada 2013.)

¹⁰Senegačnik, Jurij, op. cit., str. 250.

¹¹Ibidem, str. 263.

dijelom u Austriji, a po južnoj se proteže slovensko-austrijska granica.¹²

Alpski planinski lanac nastaje u procesu alpske orogeneze čiji se vrhunac događa u drugoj polovici tercijara. Sudarom euroazijske ploče sa sjevera i dijela odvojenog od afričke ploče s juga dolazi do nabiranja i izdizanja planinskog masiva u smjeru istok–zapad. Stoga danas gorenjske Alpe imaju strmije sjeverne strane i blaže južne nagibe. Slovenske Alpe pripadaju afričkoj litosfernoj ploči.

Glacijalni reljef uvjetovan pomicanjem ledenjaka u zadnjem ledenom dobu također se ističe. U alpskom su prostoru upravo ledenjaci imali veliku ulogu u njegovu oblikovanju. Oko 20 tisuća godina unazad, u ledenom dobu prekrili su gotovo cijele Julijske Alpe i nešto manje Zapadne Karavanke i Kamniško-Savinjske Alpe te popunili korita rijeka Save i Soče. Odnosašanjem silnih materijala izrazito su promijenili izgled vrhova i proširili doline. Visoko u planinama su pod stjenovitim grebenima nastale ponikve, polukružna udubljenja sa strmim stranama. To su primjerice ponikve Za Akom i Pod Srcem u Julijskim Alpama.¹³ Najpoznatiji ledenjak je svakako onaj bohinjski koji se svojim djelovanjem spustio po koritu rijeke Save Bohinjke i u svojem najvećem opsegu stigao skoro do Radovljice i Lescea te time pomaknuo korito rijeke Save Dolinke. Prekrio je i tok Blejskog Vintgarja čime se stvorilo ledenjačko jezero sve do njegova povlačenja nakon čijeg se otapanja voda krenula slijevati u Savu Dolinku. Nanosima odlomljenog materijala i krhotinama stijena taložile su se morene. Na rubovima alpskih dolina postoje brojni nanosi bočnih morena. Kako je u pleistocenu bilo velikih oscilacija u temperaturi prema njima se i ledenjak „mico“, o čemu svjedoče nakupine čelnih morena. One ujedno dokazuju i granična područja do kojih se ledenjak spuštao i kretao ovisno o promjenama temperature u ledenom i međuledenom dobu. Njegovim kretanjem i pod utjecajem mase došlo je do erodiranja tla i formacije doline u obliku slova U, sa širokim ravnim dnom i strmim padinama, primjerice Bohinjska i Bledska kotlina. Pri otopljenju je za sobom ostavio dva najpoznatija slovenska jezera, također, Bohinjsko i Bledsko.

Planinski masivi pretežno su građeni od sedimentnih stijena, točnije od vapnenca mezozoičke starosti i u nešto manjoj mjeri od dolomita. Mjestimice se nailazi i na nepropusne stijene gdje dolazi do nakupljanja površinskih voda. Tako su se u triglavskoj dolini formirala triglavska jezera zbog nemogućnosti protoka vode, a podno Karavanki na nepropusnim ravnim dijelovima nastala su poljoprivredna naselja.

¹²Ibidem, str. 266.

¹³Perko, Drago i Orožen Adamić, Milan (ur), op. cit., str. 80.

3.1.2 *Predalpsko gorje i geološka građa*

Takav tip reljefa vidljiv je u predalpskim prostorima, na jugu i jugoistoku regije. Odlikuje se velikim padinama, dolinama i klancima. Od alpskih planina razlikuje se u nadmorskoj visini jer gore rijetko prelaze 1500 metara nadmorske visine, a doline su nešto veće i šire od onih alpskih. Predalpski prostor se na zapadu nadovezuje na Cerkljansko gorje, odnosno preko Goriške regije sve do talijanske granice, a u Gorenjskoj duž jugoistočnog i istočnog dijela regije te na sjevernoj strani duž rijeke Save. U uvodu ovog poglavlja ističe se Škofjeloško gorje kao primjer predalpskog prostora čiji najviši vrh Blegoš iznosi 1562 m nadmorske visine. Blegoš je sastavljen od dolomita koji je najprisutniji dok su viši vrhovi Koprivnik (1393 m), Stari Vrh (1217 m) i Mladi Vrh (1374 m) vapnenački.¹⁴ Svi ti vrhovi dio su Škofjeloškog gorja koje čini granicu između dolina Selške i Poljanske Sore. U obje doline se širi dijelovi s manje propusnim pješčenjakom i glinom iz paleozoika spajaju s užim dijelovima iz dolomita mezozoičke starosti.¹⁵ Na jugoistoku regije dolina Poljanske Sore dijeli granicu između Škofjeloškog gorja i Polhograjskog gorja. U Žirovskem gorju na samom jugu regije gorja se dižu do svega 1000 metara nadmorske visine i karakteristični su široki grebeni nastali u paleozoiku od permskih pješčenjaka. Sam sastav ovog gorja vrlo je raznolik pa je uz pješčenjačke grebene pretežno sastavljen od dolomita za koji su tipične velike strmine. Zatim su nešto manje zastupljene vapnenačke stijene te ostale nepropusne stijene.

3.1.3 *Kotline i riječni reljef*

Između Julijskih Alpa i Karavanki sjeverno-zapadni je dio velike Ljubljanske kotline čiji se veći dio nalazi u Srednjoj Sloveniji, a na gorenjskom teritoriju kreće od pokrajine Dežele pa uz tok rijeke Save ide do Kranja gdje se širi na Kranjsko-Soršku poljanu koja obuhvaća Škofju Loku i Cerklje na Gorenjskom. Niže od Radovljice pa skoro do Kranja nalazi se pokrajina Dobrave koja je zbog brojnih brežuljaka sačinjenih od gline i starijih riječnih terasa građenih od konglomerata te mlađih od proda dobila valoviti izgled.

Pod ledenjacima vode nisu mirovale već su kroz svoja korita nanosile tone ledenjačkog materijala stvarajući time riječne terase, produbljivale su svoja korita, zarezivale doline, zasipavale kotline i izdubile krške labirinte. U gorenjskom dijelu Ljubljanske kotline može se prepoznati akumulacijski riječni reljef. Za ovaj tip reljefa karakteristični su nanosi šljunka, gline ili pijeska. Pojavljuje se na ravninama, kotlinama i na dnu širokih dolina i krških polja. Takav je tip reljefa očit na potezu od Jesenica od kojih se širi prema istočnoj i

¹⁴Ibidem, str. 75.

¹⁵Senegačnik, Jurij, op. cit., str. 293.

jugoistočnoj strani gdje obuhvaća općine Kranj i Senčur te zadire u općine Cerklje na Gorenjskom i u Škofju Loku. Na spomenutom dijelu vidljive su brojne riječno-ledenjačke terase koji su nastale u pleistocenu kada su kod hladnijih razdoblja rijeke nanašale materijal a u toplijim produbljivale svoje kanale. U svakom slijedećem ledenom dobu novi nanosi su bili nešto niži pa su u višim predjelima riječnog toka Save vidljive uzastopne terase.¹⁶ Prema savskoj dolini terase su šire i manje izražene. Fluvijalnim procesom formirale su se doline u obliku slova V, ljevkastog izgleda.

Uz akumulacijski, na određenim dijelovima postoji erozijski riječni reljef, nešto manje prisutan, ali zaslužan za nekoliko prekrasnih prirodnih atrakcija poput rječice Mostnica koji teče po dolini Voje, s karakterističnim dubokim i uskim koritom mjestimice dubokim 10 metara.

3.2 Vode

Utjecaj na vodnu mrežu imao je raznolik reljef i geološki sastav tla te ledenjak. Pretežno krško visokogorje je propusno te se voda ne zadržava na površini, već izvire u nižim predjelima u jakim krškim izvorima. Sinergijskim djelovanjem tih čimbenika stvorena su neka od najljepših prirodnih ljepota u obliku jezera, rijeka i njihovih pritoka, brzaca, slapova, izvora, kanjona, podzemnih voda. Tjesnaci Blejskog Vingarja, rijeke Mostnice i rijeke Kokre sastavni su dio turističke ponude. Na jezerima su se razvile aktivnosti opuštajućeg karaktera dok se na rijekama razvili ribolov i adrenalinski sportovi poput raftinga i kanjoninga.

3.2.1 Jezera

Bohinjsko i Bledsko jezero svojevrsni su simboli regije. Radi se o ledenjačkim jezerima nastalim pri povlačenju bohinjskog ledenjaka koji je na tektonski uvjetovanom reljefu produbio udubljenja, nanio brojne morene i ispunio korita vodom. Bohinjsko jezero u sastavu je Triglavskog nacionalnog parka i ujedno je najveće slovensko jezero površine 3,18 km². Širina mu iznosi 1,2 km dok je dužina 4,1 km, a najveća dubina 44,5 metra. Smješten je u ledenjačkoj dolini gdje se s južne strane uzdiže Vogel, a sa sjeverne Pršivec. Na njegovoj zapadnoj strani glavni je prtok Savica koja izvire pod Triglavom te koja se po istoimenom slapu pod stijenom Komarča slijeva u jezero. Savica je jedini stalni prtok, no sa sjevernih padina u jezero izravno utiču krške vode koje ispunjavaju trećinu cijelog jezera. Jezero je izrazito protočno i voda se u njemu zadržava oko 4 mjeseca, što znači da se tri puta godišnje obnavlja. Jezero ima kišno-snježni režim i najveću visinu mjeri u svibnju, a najnižu u veljači.

¹⁶ Ibidem, str. 312.

Srednja temperatura vode je najhladnija također u veljači i kreće se oko 1,5 °C, a najviša temperatura iznosi oko 17,9 °C na površini dok se u nižim slojevima voda mjeri u nekoliko stupnjeva manje. Topla površinska voda istječe u Savu Bohinjku na istočnoj strani jezera koja se u Jasenicama spaja sa Savom Dolinkom čiji je izvor u Zapadnim Karavankama te zajedno čine rijeku Savu, najdužu slovensku rijeku.¹⁷

Bledsko jezero mnogo je manje od Bohinjskog no turistički je vrlo atraktivno. Smješteno u podnožju Pokljuke, dugačko je 2120 metara i široko između petsto do tisuću metara, ovisno o mjestu mjerenja. Dubina mu iznosi oko 31 metar. Također kao i Bohinjsko, i Bledsko je jezero nastalo djelovanjem bohinjskog ledenjaka. Pri svom nastanku Bledsko jezero bilo je mnogo većih dimenzija, no zbog prekida napajanja vodom iz rijeke Jezernice jezero se smanjilo do današnjih dimenzija. Jezero je šezdesetih godina bilo podvrgnuto sanaciji zbog vrlo slabe protočnosti vode koja se znala zadržavati i do četiri godine. Zbog velike urbaniziranosti obale, prometnica i loše uređenih kanalizacija voda se počela „kvariti“ čime su biljne i životinjske vrste bile znatno ugrožene. Kako bi se spriječilo daljnje propadanje, jezero se počelo napajati čistom vodom iz Radovne i usmjeravanjem onečišćene dubinske vode u Savu Bohinjku čime se stvorio umjetni režim jezera. Unatoč toj intervenciji, ponajviše zbog lošeg kanalizacijskog sustava koji utječe u jezero ono je i dalje vrlo osjetljivo i podložno eutrofikaciji.¹⁸

Triglavska jezera vrlo su atraktivna posjetiteljima i planinarima. Osam kilometara duga dolina u kojoj su smješteni spada u jedno od najljepših prirodnih atrakcija Julijskih Alpa. Podrazumijevaju skupinu od sedam manjih visokogorskih jezera pod imenima Jezero pod Vršacem (0,0047 km²), Črno jezero (0,0075 km²), Zeleno jezero (0,0041 km²), Rjava mlaka (0,012 km²), Jezero v Ledvici (0,0233 km²) i Dvojno jezero (0,005 i 0,004 km²) koja su se zadržala na nepropusnoj ploči u ledenjačko oblikovanoj triglavskoj dolini.¹⁹

3.2.2 *Rijeke*

Možemo izdvojiti nekoliko rijeka značajnih za regiju od kojih najvažniju ulogu ima Sava, vodna žila kucavica regije, uz čiju su se obalu smjestila veća naselja i gradovi regije. Nastaje spajanjem Save Bohinjke i Save Dolinke u mjestu Radovljica čiji su izvori u visokom gorju te koje cijelom dužinom pripadaju regiji Gorenjskoj. Izvor Dolinke naziva se Zelenci i

¹⁷Bat Marjan et al., Vodno bogatstvo Slovenije, Agencija Republike Slovenije za okolje, Ljubljana, 2007., str. 41.

¹⁸Ibidem, str. 43.

¹⁹Čehić Sulejma, Pogled na vode v Sloveniji, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, 2007. Str. 15

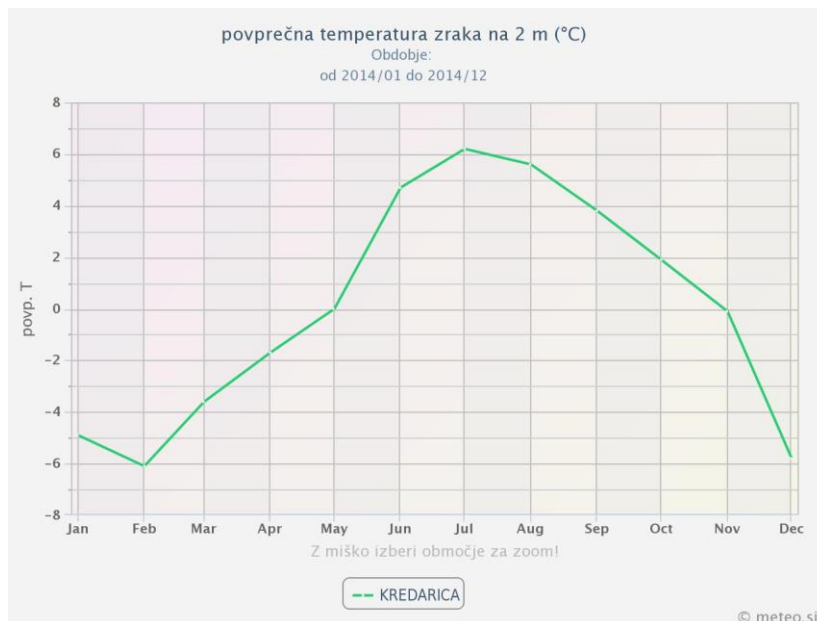
izvire na 833 metara nadmorske visine u Julijskim Alpama dok se za Savu Bohinjku već ranije spominje da istječe iz Bohinjskog jezera. U višim predjelima Sava je svojom snagom produbila korito. Spuštajući se prema sjeverozapadnoj strani Ljubljanske kotline, odnosno istočnoj strani regije prema Kranju, iz planinske rijeke Sava silazi u niža područja, takozvanu Savsku dolinu gdje u Savu pritječu i druge značajne rijeke regije, odnosno Tržiška bistrica i Kokra sa lijeve i Sora sa desne strane. Nepovoljan utjecaj na rijeku imaju industrijska područja čija proizvodnja onečišćava vodu. Sava, Tržiška Bistrica i Kokra imaju zbog svojih visokogorskih izvora snježno-kišni režim, dok Sora, koja izvire iz predalpskog gorja ima kišno-snježni režim.²⁰ Kokra izvire u Karavankama, točnije pod Pečovnikom na 1640 metara nadmorske visine, i lijevi je pritok rijeke Save. Dužina joj je 34 kilometara i u Kranj ulazi u 30 metara dubokom kanjonu urezanom u konglomeratu. Voda se površinski zadržava zbog gustog nanosa šljunka i pijeska, no zbog geološkog sastava stijena koje su propusne za površinske vode pretežno se njezino pravo vodno bogatstvo krije u podzemlju. Najviše podzemnih voda ima u Kranjskoj i Sorškoj dolini i zato je u tim dijelovima tlo pogodno za poljoprivredu i vodoopskrbu.

3.3 Klima

Klima regije dijeli se na snježno-šumsku klimu i umjereno toplu vlažnu klimu. Snježno-šumsku klimu karakteriziraju niske temperature i velika količina padalina, a prevladava u Julijskim Alpama i Zapadnim Karavankama gdje visina prelazi 2000 m. Umjereno topla klima prevladava u predalpskom prostoru i savskoj ravni te gornjem savskom toku i u dolini rijeke Save Bohinjke. Zbog niskih temperatura i snježnih padalina zime su pogodne za aktivnosti na snijegu dok su blaga ljeta pogodna za gorske aktivnosti poput planinarenja, biciklizma i sl.

Ne visinu temperature utjecaj imaju ponajprije nadmorske visine, položaj i količina sunčanih sati. Visoki vrhovi mjere najniže temperature i na visinama iznad 2000 metara u najtoplijim razdobljima rijetko prelaze 10 °C, a u hladnijim su poprilično ispod ništice (Grafikon 1.). Lako možemo odrediti pojas koji to podrazumijeva: u Julijskim Alpama između Prisojnika, Škrlatice, Triglava i Komnog te u okolici Jalovca, Mangarta i Kanina, a u Zapadnim Karavankama između Stola i Vrtače te na grebenu Košuti.

²⁰Lenarčič, Matevž i Plut, Dušan, Vode v Sloveniji, EPSI, Nazarje, 1995, str. 90.

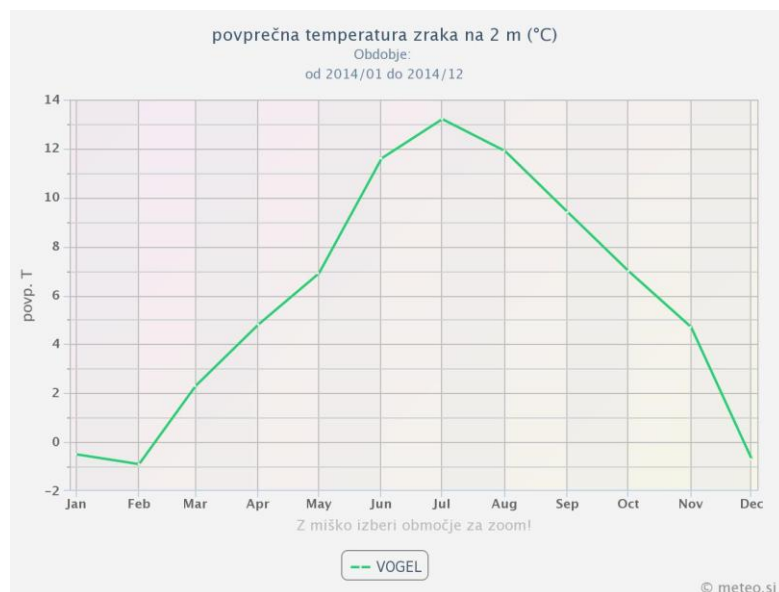
Grafikon 1. Prikaz prosječne mjesečne temperature zraka na nadmorskoj visini većoj od 2000 m – mjerna postaja Kredarica, 2514 m (2014. god.)

Izvor:<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/#webmet==8Sdwx2bhR2cv0WZ0V2bvEGcw9ydIJWb1R3LwVnaz9SYtVmYh9iclFGbt9SaulGdugXbsx3cs9mdl5WahxXYyNGapZXZ8tHZv1WYp5mOnMHbvZXZulWYnwCchJXYtVGdlJnOn0UQQdSf>; (16. veljače 2015.)

Na nadmorskoj visini koja se kreće između 1500 i 2000 metara do gornje šumske granice izmjerene srednje temperature u najhladnijim mjesecima kreću se do -3°C , dok je najviša srednje izmjerena temperatura preko 10°C .²¹ Na takve temperature između ostalog utječe niska količina sunčanih sati jer vrhove često prekrivaju oblaci koji smanjuju mogućnost zagrijavanja (Grafikon 2.). U alpskim dolinama i kotlinama zbog smanjenog vjetra kojeg priječe visoke gore i planine u hladnim mjesecima dolazi do stvaranja temperaturnog obrata te se temperature tim djelovanjem dodatno snižavaju. Temperaturni obrat nastaje u vedrom i mirnom vremenu u hladnijoj polovici godine, kada se teži hladni zrak ulegne na dno kotline, ravnine i krških klanaca i tamo se održi i do nekoliko tjedana.²²

²¹ Perko, Drago, Orožen Adamić, Milan (ur), op. cit., str. 110.

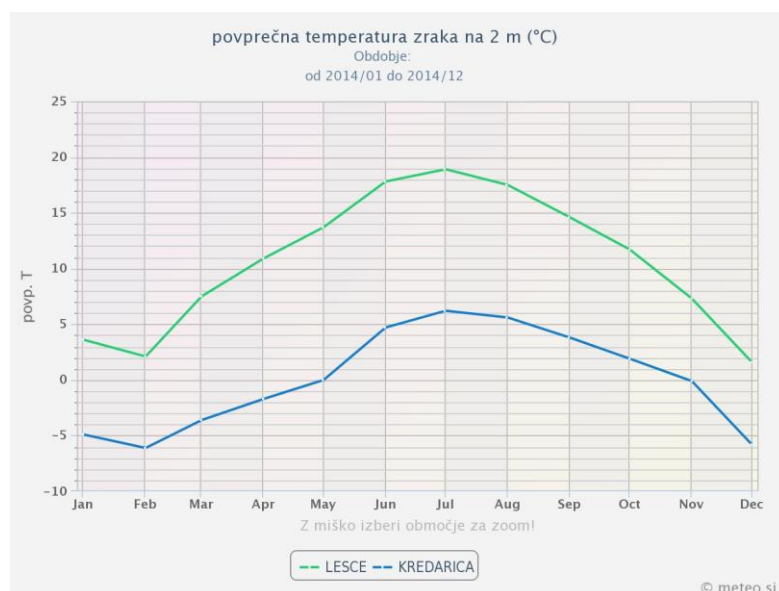
²² Senegačnik, Jurij, op. cit., str. 48.

Grafikon 2. Prikaz prosječne mjesečne temperature zraka na nadmorskoj visini između 1500 i 2000 m – mjerna postaja Vogel, 1535 m (2014. god.)

Izvor: <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/#webmet==8Sdwx2bhR2cv0WZ0V2bvEGcw9ydJWb1R3LwVnaz9SYtVmYh9iclFGbt9SaulGdugXbsx3cs9mdl5WahxXYyNGapZXZ8tHZv1WYp5mOnMHbvZXZulWYnwCchJXYtVGdlJnOn0UQQdSf>; (16. veljače 2015.)

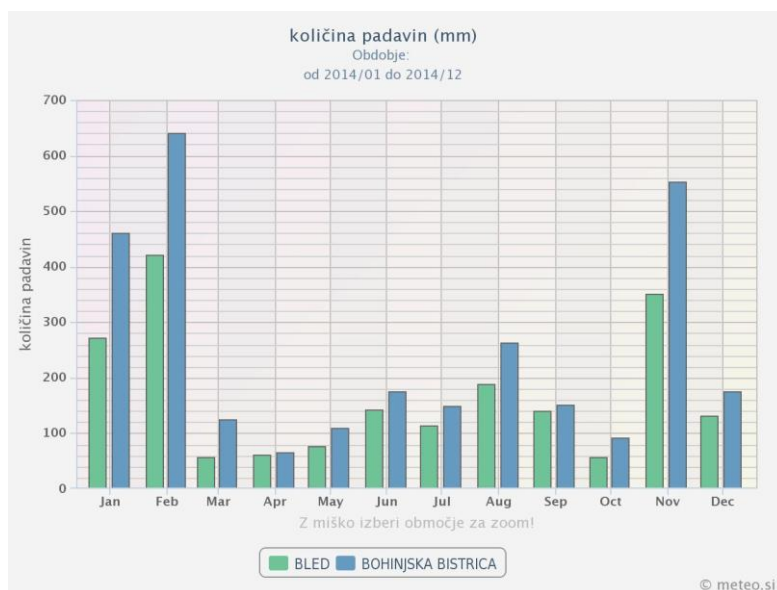
Gore predalpskog prostora imaju prosječnu godišnju temperaturu između 8 do 10 °C. Iako u ljetnim mjesecima temperature mogu biti i do ugodnih 25 °C, cjelogodišnji prosjek također narušava toplotni obrat koji u hladnijim mjesecima utječe na niske temperature. Stoga u ljetnim mjesecima srednje temperature visokogorskog i predalpskog prostora imaju veliku razliku, a u zimskim mjesecima je temperaturna razlika mnogo manja (Grafikon 3.).

Grafikon 3. Prikaz prosječnih mjesečnih temperatura zraka visokogorskog i predalpskog prostora na primjeru mjernih postaja Kredarica (2514 m) i Lesce (515 m) (2014. god.)

Izvor: <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/#webmet==8Sdwx2bhR2cv0WZ0V2bvEGcw9ydJWb1R3LwVnaz9SYtVmYh9iclFGbt9SaulGdugXbsx3cs9mdl5WahxXYyNGapZXZ8tHZv1WYp5mOnMHbvZXZulWYnwCchJXYtVGdlJnOn0UQQdSf>; (16. veljače 2015.)

Najkišovitiye područje regije je jugozapadna strana Julijskih Alpa zbog utjecaja jugozapadnih vlažnih zračnih masa i vjetra. Zbog alpsko–dinarske pregrade koja je zbog svoje pozicije barijera tim strujanjima i velikoj izloženosti jugozapadnom vjetru ta je strana najkišovitija. Vlažan zrak diže se i hladi te uzrokuje velike količine padalina. Najviše ih ima u kasnu jesen i početkom godine oko ožujka. Količina se prema sjevernom dijelu Alpa i sjeveroistočnom i istočnom predalpskom prostoru regije smanjuje zbog manje izloženosti jugozapadnim vjetrovima, a u Karavankama zbog velike udaljenosti od mora zbog čega se smanjuje vlažnost zraka (Grafikon 4.).

Grafikon 4. Prikaz razlike prosječnih mjesečnih količina padavina uvjetovane alpsko–dinarskom pregradom na primjeru mjernih postaja Bleda i Bohinjske Bistrice (2014. god.)

Izvor: <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/#webmet==8Sdwx2bhR2cv0WZ0V2bvEGcw9ydIJWblR3LwVnaz9SYtVmYh9iclFGbt9SaulGdugXbsx3cs9mdl5WahxXYyNGapZXZ8tHZv1WYp5mOnMHbvZXZulWYnWcChJXYtVGdlJnOn0UQQdSf>; (16. veljače 2015.)

3.4 Vegetacija

Regija je izrazito šumovita i poznata po drvnjoj industriji. Pošumljeno je 59,4 % površine. Raznovrsnost biljnih vrsta upotpunjuje atraktivnost regije kao destinacije koja turizam temelji na prirodnim atrakcijama. Visokogorska regija ima karakterističan visinski raspored raslinja. U dolinama prevladava listopadno drveće, najviše bukva s mjestimičnim udjelom četinjača iako je u savskoj dolini pošumljenost manja zbog velikog broja pašnjaka i poljoprivrednih zemljišta. S porastom nadmorske visine na preko 1000 metara miješana šuma listopadnog drveća i četinjača širi se do 1600 metara. To su pretežno ariš, jela, smreka i bukva. Južna strana Alpa zbog male udaljenosti od mora ima manji udio četinjača, a više listopadnog drveća. Područja s izrazito dominantnim udjelom četinjača jest na višim

planinskim područjima Zapadnih Karavanki i Julijskih Alpa te mjestimično u predalpskom gorju između Škofje Loke i Kranja. Posebno dobru pošumljenost ima Pokljuka. Zbog temperaturne inverzije stvara se klima pogodna za rast četinjača. U najvišim slojevima pojas je niskog planinskog raslinja i vrijesa nakon čega su stjenoviti goli vrhovi planina, no teško je odrediti strogu visinu jer ono ovisi o izloženosti suncu i vjetrovima te vlazi pa gornja šumska granica varira ovisno o poziciji.

4. POVIJEST TURIZMA

Glavna turistička središta u kojima se turizam razvija danas ujedno su i mjesta gdje je turizam u regiji započeo. Razvoj se povezuje s izgradnjom željeznice sredinom 19. i početkom 20. stoljeća te s otkrivanjem blagodatni planinske klime i termalnih izvora. Prvotni motivi bili su zdravstveni, i upravo se na tome temelji razvoj najpoznatijeg turističkog središta, Bleda. Regija Gorenjska može se pohvaliti prvim početcima u turizmu u odnosu na ostale slovenske regije ponajviše zahvaljujući tom slovenskom ljetovalištu koje se smjestilo u Bledskoj kotlini oblikovanoj djelovanjem bohinjskog ledenjaka. Početak razvoja turizma povezuje se s dalekom 1822. godinom kada su se na obali Bledskog jezera pronašla dva termalna izvora koji su se počeli koristiti u zdravstvene svrhe. S tim izvorom povezuje se izgradnja prvog turističkog objekta, odnosno kupališta s bazenom gdje se u termalnoj vodi moglo kupati do 8 ljudi. No smještajni objekti, odnosno hoteli počeli su se graditi sredinom 19. stoljeća, kada su željeznički pravci prema Trstu i Beču bili izgrađeni čime se povećala dostupnost mjesta za potencijalne posjetitelje. Na obali jezera 1854. godine gradi se prvi hotel i naziva se Louisenband prema Louisi, supruzi tadašnjeg vlasnika hotela. Nakon 1. svjetskog rata ime hotela mijenja se u Toplice, kako se zove i danas, no izgledom ni približno ne podsjeća na nekadašnji hotel, jer se kroz godine nebrojeno puta nadograđivao i širio. Danas je jedan od najluksuznijih hotela u Sloveniji smješten na samoj obali jezera.²³

Po izgradnji željeznice i hotela u Bled su počeli pristizati i prvi strani gosti, no pravi procvat doživljava dolaskom Arnolda Riklia, švicarca koji je promoviranjem blagotvornosti termalne vode te kupanjem u jezeru stvorio od Bleda ugledno i poznato ljetovalište i lječilište. Po njegovu dolasku izgradila su se dodatna kupališta i hoteli, uredile su se šetnice i izletničke točke kako bi njegov program „ozdravljenja“ mogao privući što veći broj gostiju. Program je sadržavao razne aktivnosti kojeg su se prema Riklijevim uputama svi pacijenti morali strogo

²³ KAMRA, Gorenjski turistični kraji na starih razglednicah. Dostupno na: <http://www.kamra.si/Default.aspx?module=5&id=748> (preuzeto 24. rujna 2014.)

držati.

O važnosti bledskog zdravstvenog turizma govori i zlatna medalja na međunarodnoj smotri lječilišta te službeno proglašenje za jednu od najboljih turističkih destinacija u Carevini Austriji. Početkom 20. stoljeća uz šest hotela u okolici jezera izgrađene su i privatne vile te restorani za pretežno aristokratsku klijentelu i bogatu buržoaziju koja je pristizala iz zemalja Austro-Ugarske Monarhije.²⁴ Uz Bled, i Bohinj započinje svoju turističku karijeru kao destinacija za planinare i izletnike. Iako vrlo atraktivan, bio je zakinut za željezničku povezanost koja bi omogućila lakši dolazak posjetitelja pa su se do izgradnje željeznice prevozili konjskom zapregom od željezničkih postaja u Lescu i Bledu. Prvo su ga prepoznali planinari. Prvo planinarsko društvo u Bohinju osnovano je 1872. godine. Prvi izgrađeni hotel nosio je naziv Touristen Hotel, kasnije preimenovan u Sveti Janez, i izgrađen je 1886. godine. No za dolazak većeg broja gostiju ponovno je bitnu ulogu odigrala željeznica, odnosno transalpska pruga izgrađena 1906. godine koja se protezala od Praga preko Karavanki pa sve do Bohinja nakon čega hoteli počinju nicati, a 1909. godine gradi se kupalište i klizalište Danica, koje je djelovalo do 1915. godine, te sanjkalište Belvedere. Izgrađeni su još i hoteli Grand Hotel Triglav, Bellevue i Vila Bogumilo. Kranjska Gora bila je izletnička destinacija gdje je djelovalo nekoliko gostionica. Pravi procvat dobiva izgradnjom skakaonice na Planici. Prva skakaonica izgrađena je 1930., a 1934. godine inženjer Stanko Bloudek i građevinar Ivan Rožman dali su izgraditi drugu od tri skakaonice. Natjecanje koje se iste godine održalo privuklo je oko 2000 gledatelja. Na toj se skakaonici srušio i svjetski rekord s prvim letom preko 100 metara. Dvije godine kasnije skakaonica se renovira. Treća skakaonica izgrađena je mnogo kasnije, 1969. godine po projektu braće Gorišek i uvrštena je u FIS-ova natjecanja u skijaškim skokovima.

Uspješan turizam vodio se sve do 1. svjetskog rata koji je imao porazne posljedice, kako za Gorenjsku tako i za područje čitave Europe. Takav negativan trend traje sve do završetka Drugog svjetskog rata kada u Bled, koji još uvijek prednjači, ali tada već i u Bohinj i Kranjsku Goru, počinju svoje odmore provoditi gosti s područja Republike Jugoslavije u čijoj je sastavnici u to vrijeme bila i Slovenija.

Tragovi nekad elitnog turizma još uvijek se ogledao u činjenici da je i jugoslavenski predsjednik Tito tamo imao svoju ljetnu rezidenciju gdje je primao mnoge uvažene državnike, no turizam je od elitnog ipak sve više poprimao obilježja masovnosti.²⁵

²⁴ Loc. cit.

²⁵ Chvatal, Matjaž i Vencelj, Petra, Gorenjska - A guidebook, Turistika, Golnik, 2008., str. 104.

5. TURISTIČKE AKTIVNOSTI I PROMET

Iako je regija s najstarijom turističkom tradicijom, taj status može zahvaliti samo pojedinim središtima jer je od turizma ipak razvijenija industrija metala i drvna industrija. Turistička središta naglasak stavljaju na aktivni turizam. U alpskim dijelovima turizam je razvio tradiciju, no u nižem gorju i u dolini rijeke Save gdje su veća mjesta, tek je u počecima.

5.1 Turističke aktivnosti

Alpinizam i planinarstvo najstariji su i najrazvijeniji oblici turizma stoga ne čudi da ima bezbroj uređenih pješačkih i planinarskih putova, alpinističkih smjerova i kilometri uređenih biciklističkih staza koje slove među najboljima u alpskim zemljama. Triglav je vrlo cijenjen među slovenskim narodom te postoji nepisano pravilo kako se svaki Slovenac jednom u životu mora popeti na Triglav. Dodatnog sadržaja ima na pretek, poput jahanja, ribolova i wellnesa, raftinga, kanjoninga, paraglajdinga i dr. Ljetni turizam zahvaljujući tim aktivnostima prednjači u odnosu na zimski.

U regiji djeluje nekoliko zimskih središta, a najpoznatija su skijališta u Kranjskoj Gori, u Bohinju su dva središta, Vogel i Komna, i na skijalištu Krvavec u Cerklju²⁶ (tablica 1.), no postoje i manje skijaške staze od svega nekoliko kilometara. Pokljuka je također pogodna za zimske sportove i ima uređenu biatlonsku stazu sa streljanom i stazama do 40 kilometara. Broj snježnih dana u Gorenjskoj, u odnosu na druge alpske regije u konkurentnoj Italiji i Austriji je manji, stoga je u ljetnim mjesecima bitno maksimalno iskoristiti resurse u svrhu turizma u vanjske rekreacijske aktivnosti i sportove. Problem je i u manjim nadmorskim visinama što smanjuje snježna razdoblja, a time i skijašku sezonu.²⁷

Zimsko središte	Nadmorska visina (m)	Skijaške staze (km)
Kranjska Gora	810 - 1625	40
Krvavec	1450 - 1971	30
Kobla	540 - 1480	95
Vogel	570 - 1800	18
Stari vrh	580 - 1210	19

Tablica 1. Važnija zimska središta u regiji

Izvor: <http://www.eurohotelz.com/skijanje/309/Gorenjska/>
<http://www.rtc-krvavec.si/hr/zima/skijaliste/> (21. rujna 2014.)

²⁶ Senegačnik, Jurij, op. cit., str. 193.

²⁷ Ogrin, M. et al., Climate Change and the Future of Winter Tourism in Slovenia, Hrvatski geografski glasnik 73(1),2011., str. 215. Dostupno na:file:///C:/Users/Ana%20Mirkovi%C4%87/Downloads/14_Ogrin.pdf (15. veljače 2015.)

Prirodne atrakcije glavni su adut u turističkoj ponudi. Koordiniranoj mreži za očuvanje prirodne raznolikosti „Natura 2000“ pripada 35,5 % površine i postoji 91 prirodno zaštićeno područje. Prirodna baština čini glavnu okosnicu turizma regije. Niska naseljenost i planinski reljef uvjetovali su razvoj gorskog turizma. Kulturna dobra rijetko su primarni motiv dolaska gostiju u Gorenjsku, već su najčešće popratni sadržaj. Kulturnu baštinu čine starogradske jezgre većih gradova, brojni sakralni objekti, arheološka nalazišta te brojni muzeji i galerije. Gorenjska ima vrlo zahvalan položaj i potencijala za daljnji razvoj turističke ponude kako bi se nametnula na tržištu.²⁸

5.2 Smještajni kapaciteti i turistički promet

U 2013. godini Gorenjska regija bila je druga od slovenskih statističkih regija po broju ostvarenih noćenja, odnosno ostvarila je gotovo 1,8 milijuna noćenja što je u odnosu na 2012. godinu otprilike 130 000 noćenja više. Na domaće turiste otpada tek nešto manje od 400 tisuća, a približno 1,4 milijuna na strane turiste.

Unatoč pozitivnom rastu ostvarenih noćenja broj turističkih ležaja nije se znatnije mijenjao. Vidljiv je lagani porast broja ležaja u kategoriji koja obuhvaća apartmane, odmarališta, planinarske domove i slične turističke smještajne objekte dok hotelski i njemu sličan smješta ima pad u raspoloživim ležajevima. Prema podacima iz 2013. godine u regiji ima 127 hotelskih i sličnih objekata (moteli, pansioni, prenoćišta i gostinjskih kuća) sa 8306 ležaja, zatim ima devet kampova sa kapacitetom od 4683 ležaja te ostali smještajni objekti sa 12 568 ležaja.

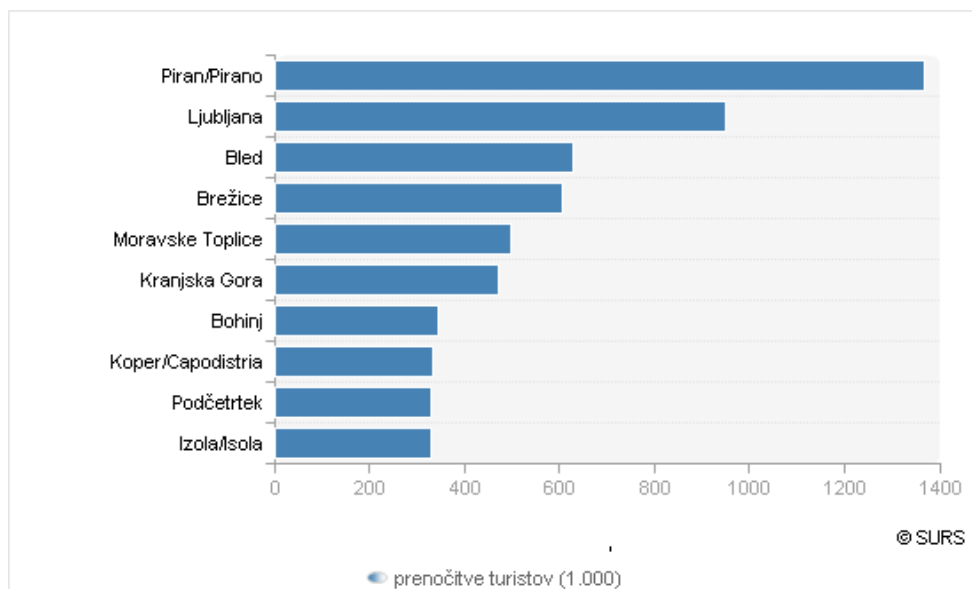
GORENJSKA - Smještajni kapaciteti						
	2011.		2012.		2013.	
	Smještajne jedinice	Broj ležaja	Smještajne jedinice	Broj ležaja	Smještajne jedinice	Broj ležaja
Hoteli i slični smještajni objekti	127	8449	125	8476	123	8306
Kampovi	9	4570	8	4610	9	4683
Ostali smještajni objekti		12030		12405		12568

Tablica 2. Smještajni kapaciteti regije (2011. – 2013.)

Izvor: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=2164503S&ti=&path=../Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizam/02_21645_nastanitev_letno/&lang=2 (16. veljače 2015.)

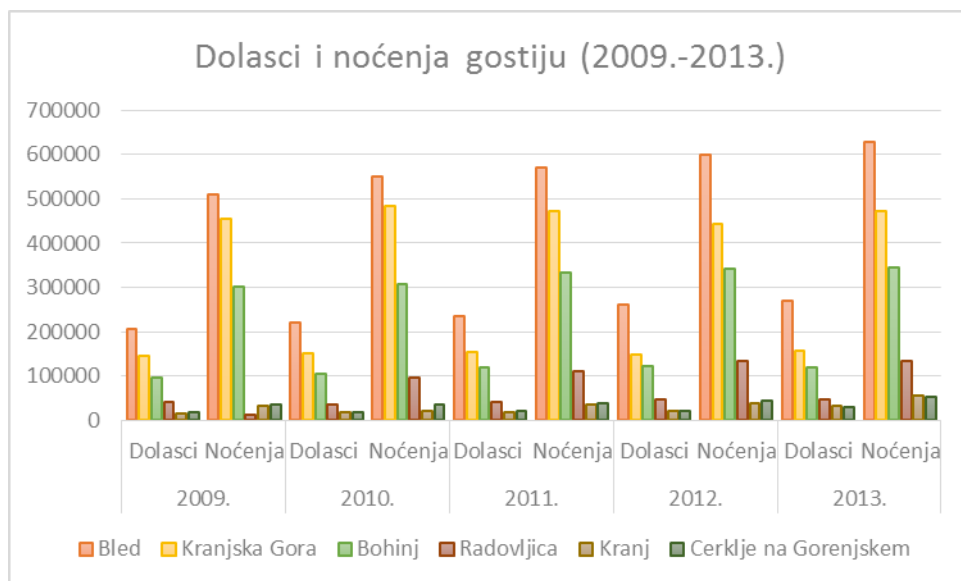
²⁸ Senegačnik, Jurij, op. cit., str.

Bled je najuspješnija gorenjska općina i već je nekoliko godina u samom vrhu po broju noćenja stranih i domaćih turista (Grafikon 5.) i to odmah nakon primorskog grada Pirana i glavnog slovenskog grada Ljubljane. Među najboljim slovenskim turističkim središtima po broju ostvarenih noćenja imaju i općina Kranjska Gora te Bohinj.

Grafikon 5. Noćenje turista po općinama s najvećim brojem turističkih noćenja (2013. god.)
Izvor: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=6196 (2. studenoga 2014.)

Bled je u 2013. godini ostvario 628 491 noćenja i jedino je središte koje ima kontinuirani rast u prilivu posjetitelja i ostvarenih noćenja. Slijedi ga Kranjska Gora sa 472 743 noćenja u 2013. godini što je ujedno i najveći porast u petogodišnjem razdoblju od 2009. do 2013. godine. Najveći pad u dolascima i ostvarenim noćenjima bilježi 2012. godine. Bohinj je sa 344 183 noćenja ostvarenih u 2013. godini treće pozicionirano turističko središte. U odnosu na 2012. godinu ostvarena noćenja su manja, no ipak bolja od rezultata ostvarenih u razdoblju od 2009. do 2011. godine. Tri vodeće regije smještene su u podnožju Alpa što dovodi do zaključka da su motivi dolaska prvenstveno rekreativne i avanturističke naravi. Vodeće destinacije prate Radovljica sa 134 036 noćenja, zatim Kranj sa 56 159 noćenja i tek onda Cerklje na Gorenjskem sa 52 771 noćenja ostvarenih u 2013. godini (Grafikon 6.).

Grafikon 6. Dolasci i noćenja gostiju u razdoblju od 2009. do 2013. godine

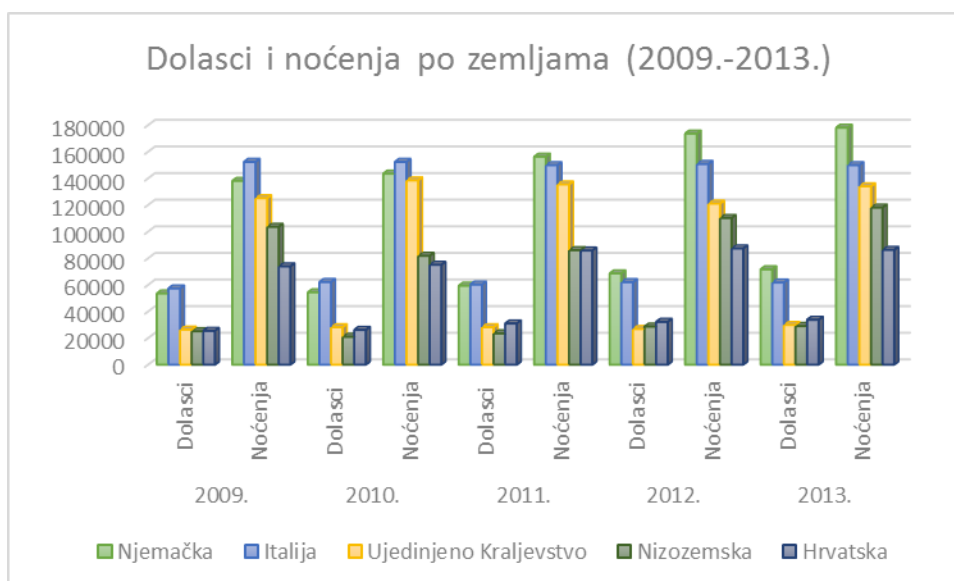
Izvor: http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizam/02_21645_nastanitev_letno/02_21645_nastanitev_letno.asp (18. veljače 2015.)

Napomena: rezultat se odnosi na sveukupne smještajne objekte i na strane i domaće turiste.

Gorenjska je česta destinacija jednodnevnih izletnika, no Statistički zavod Republike Slovenije ne posjeduje podatke o tom broju već samo o ukupnim evidentiranim dolascima i noćenjima.

Po nacionalnoj strukturi najviše gostiju stiglo je iz Njemačke i susjedne Italije. Te su zemlje vodeće i po broju dolazaka gostiju i po ostvarenim noćenjima. Dakle, u 2013. godini zabilježeno je 71 641 Nijemac koji su ostvarili 178 094 noćenja. Iz susjedne Italije došlo je 61 736 gostiju koji su ostvarili 149 955 noćenja. Prema podacima za razdoblje od 2009. do 2013. godine vidljiv je kontinuirani priljev gostiju iz Njemačke i pad dolazaka i noćenja talijanskih gostiju. Na trećem mjestu u noćenjima smjestila se Velika Britanija sa 134 050 noćenja te Nizozemska sa 118 067 noćenja. Nakon njih slijede gosti iz Hrvatske sa 86 243 noćenja. Kod dolazaka se između Velike Britanije sa 29 792 evidentiranih gostiju i Nizozemske sa 29 056 gostiju pozicionirala Hrvatska s 33 721 gostom. Možemo zaključiti da većina hrvatskih turista dolazi na kraća razdoblja u odnosu na zapadne europske zemlje. Razlog tomu je blizina i laka dostupnost slovenskog tržišta hrvatskim gostima (Grafikon 7.). Osim talijanskih gostiju čiji je broj iz godine u godinu varira, kod ostalih se emitivnih zemalja primjećuje rast u ostvarenim dolascima i noćenjima. Kod alpskih zemalja, susjedne Austrije te Švicarske broj dolazaka gostiju znatno je manji. Austrija je osma zemlja po broju dolazaka sa 22 154 gosta, a tek dvanaesta po ostvarenim noćenjima, točnije sa 42 881 noćenjem. Švicarska ima još niži broj,

dolazaka 6480, a noćenja svega 14 504 što je stavlja na 18. mjesto.²⁹

Grafikon 7. Dolasci i noćenja po zemljama u razdoblju od 2009. do 2013. godine

Izvor: http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizem/02_21645_nastanitev_letno/02_21645_nastanitev_letno.asp (18. veljače 2015.)

Napomena: rezultat se odnosi na sveukupne smještajne objekte.

6. TURISTIČKA MJESTA I ATRAKCIJE

Nekoliko je središta u regiji koja su popraćena pozitivnim rezultatima u dolascima i noćenjima posjetitelja zauzela vodeće pozicije na turističkom području. Njihovu osnovu prvenstveno čine prirodne atrakcije. To su Nacionalni park Triglav, Bled, Bohinj i Kranjska Gora. Kulturno-povijesna baština najčešće je sekundarni tip atrakcije. U ovom poglavlju prikazati će se kroz općine Kranj i Škofju Loku.

6.1 Nacionalni park Triglav

NP Triglav jedini je nacionalni park u Sloveniji. Proteže se na 83.807 ha i uključuje gotovo cijele istočne Julijske Alpe. Smješten je južno od Save Dolinke, do rubnih dijelova donjih Bohinjskih gora i Pokljuke, te do slovensko-talijanske granice na zapadu. Od 1,8 milijuna gostiju regije njih 1,6 miliona posjete ovaj park. Naziv je dobio po najvišem vrhu Julijskih Alpi, Triglavu. U parku postoje dva režima zaštite, stroži za središnje područje koji zauzima dvije trećine površine parka i blaži za šire područje. Uprava parka je u Bohinju. NP Triglav spada u starije europske parkove. Prvi oblik zaštite utvrdio se 1924. godine kada se dolina triglavskih jezera uredila u zaštićeni prirodni park. Zakonom se 1961. godine Dolina

²⁹Prihodi in prenočitve turistov po skupinah nastanitvenih objektov in po državah, statistične regije, Slovenija, letno. Dostupno na: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> (23. listopada 2014.)

triglavskih jezera zajedno s Komarčom i Hribaricom zaštitila kao Triglavski nacionalni park, 1981. godine to se područje proširilo na današnji opseg.³⁰

6.1.1 Biljni i životinjski svijet

Park obiluje raznovrsnošću prirodnog i životinjskog svijeta. Razvijeni reljef prepun je krškim oblicima poput ranije spomenutih ponikva i krških mostova. Na samim vrhovima Julijskih Alpa česte su škrape i jame. Na vapnenačkim stijenama izraslo je niz biljaka od kojih su neke vrlo rijetke i imaju status ugroženih vrsta. U nižim predjelima smještene su alpske livade gdje vegetacijsko doba traje od kasnog proljeća do rane jeseni stoga su u najvećem cvatu biljke negdje početkom ljetnih mjeseci. Neke od biljaka koje tamo rastu su kluzijeva sirištarka, crni vranjak, više vrsta ušljivca, sunčanica, zimzeleni šaš koji je najgušći i čvrsti šaš. U udubinama na visinama između 2000 i 2200 metara relativno rijetka je zeljasta vrba, a raste smilika i srčenjak. Osamnaest je endemskih vrsta u parku, a neke vrste nose nazive po Julijskim Alpama poput julijskog rožca, triglavskog sirištara i triglavskog dimka. Navedene biljke mali su dio bogatog alpskog biljnog svijeta. NP Triglav izdao je 2012. godine vodič drvenastih biljaka sa 159 vrsta koje obitavaju na tom području. Botaničke zanimljivosti nisu jednakomjerno rasprostranjene po parku. Zbog raznovrsne flore posebno su poznati Mangart, Rdeči rob i Črna prst na goriškoj strani, a Triglav i Pokljuške močvare na gorenjskoj strani parka.

Od šuma u nižim dijelovima prevladava bukva, a u višima uz bukvu raste smreka. Zatim je tu planinski bor i ariš. Na bohinjskoj strani gdje je nadmorska visina niža s višim temperaturama raste crni i obični grab.

Broj i vrste životinja koje obitavaju na tom području teško je točno odrediti zbog njihova konstantnog kretanja. Najčešća životinja u parku je divokoza, a najugroženija je vidra. Od ostalih sisavaca svoje stanište u parku ima planinski zec, kuna, bjelica, lasica, jazavci, lisice i dr. U park je 1960. godine doveden muflon, a 1964. godine naseljen je alpski kozorog koji se proširio po čitavom prostoru Julijskih Alpa. Česti stanovnici su jeleni, a iako inače ne obitava na području Alpa, crni medvjed često zaluta iz južnih krajeva. Od vodozemnih vrsta tu su crni daždevnjak i planinski vodenjak. Ptičjih vrsta zabilježeno je osamdeset i četiri.³¹

³⁰ Triglav National Park, General Information. Dostupno na: http://www.tnp.si/get_to_know/C176/ (15. veljače 2015.)

³¹ Vidic, Marko et al., Gorenjska A – Ž: priručnik za popotnika in poslovnega človeka, Pomurska založba, Murska Sobota, 1994., str. 233.-236.

6.1.2 *Kulturna baština Nacionalnog parka Triglav*

Od 25 naselja koja su u parku, dva se nalaze u užem strogom dijelu, a ostalih 23 na rubnim dijelovima parka. Osim očuvanja prirode zadaća parka je očuvanje kulturnog krajolika tog područja. Prema podacima Ministarstva kulture Republike Slovenije unutar granica parka postoji 300 jedinica od kulturne važnosti.³² Većina kulturnih dobara smještena je u području drugog stupnja zaštite. Arheološkim istraživanjima na gorenjskoj strani parka pronađeni su nalazi koji datiraju u željezno i brončano doba, dok na goriškoj strani neki nalazi datiraju još u kameno doba. Područje oko Bohinja bilo je centralno mjesto gdje su narodi tog razdoblja koristili željeznu rudu iz gorskih prostora poput Pokljuke, Vogla, Mežakle i sl., a gdje su i danas vidljivi ostaci rudarenja. Svoj vrhunac obrada željezne rude dostigla je u rimsko doba. Može se zaključiti da tradicija rudarstva na gorenjskom području zaista seže u daleku prošlost. Bitan čimbenik kulturne vrijednosti jest arhitektonska baština. Određena područja parka imaju karakterističan način izgradnje stambenih objekata. Bohinjska kuća jedna je od njih. Prizemlje je zidano kamenom, a prvi kat je drvene građe s balkonom od izrezbarenog i ukrašenog drveta. Prozori i vrata imaju kamene okvire, a za kuću vezuje se štala i sjenik. Sjenici ili tzv. „kozolci“ su također dio arhitektonske baštine. Služili su za sušenje i pohranu sijena. Jednostavni kozolci građeni su od dva stupa s više poprečnih pregrada i uskim krovšte. Dvojni kozolci ili „toplarji“ kompleksnije su građe, ali im je namjena ista. Posebno su rasprostranjeni na bohinjskom području i često ih je više izgrađenih u skupini. Za razliku od jednostavnijeg oblika, toplarji stoje na četiri stupa na kojem je drveno krovšte. Građeni su u smjeru sjever-jug radi boljeg sušenja, a osim za sijeno služili su kao spremište za poljoprivredna vozila i oruđe.³³

6.2 **Bled s okolicom**

Općina Bled prostire se na 72 km² i obuhvaća desetak naselja. Dakle, kao i kod većine gorenjskih općina, govori se o površinski malom prostoru. Na tom prostoru prema podacima Slovenskog statističkog ureda obitava 8129 stanovnika (podaci iz 2009. godine), što bi iznosilo oko 112 stanovnika po kvadratnom kilometru. Administrativni centar općine Bled je istoimeno mjesto Bled za koje se slobodno može reći da je jedan od centralnih turističkih mjesta općine, ali i čitave regije stoga će se ovo poglavlje pretežno posvetiti njemu.

Mjesto Bled najviše se istaknulo zahvaljujući Bledskom jezeru čije se nastajanje

³² Triglavski narodni park, Kulturna dedeščina in kulturna krajina, <http://www.tnp.si/spoznavati/C10/>, (19.studenoga 2014.)

³³ Perko, Drago i Orožen Adamić, Milan (ur), op. cit., str. 52.-53.

vezuje sa bohinjskim ledenjakom. Naime, smatra se da je korito jezera izdubilo pomicanje ledenjak. Nakon otapanja ledenjaka, prije 14 000 godina, u korito se ulila voda koja je činila jezero površine gotovo dvostruko veće nego li je danas. Jezero je imalo izljev kod današnje Straže, brežuljka s južne strane jezera gdje turisti danas mogu sudjelovati u aktivnostima adrenalinskog parka ili se spuštati na ljetnom sanjkalištu.

6.2.1 Bledsko jezero i pletna

Glacijalno jezero svojevrsni je simbol mjesta i njegova najpoznatija turistička atrakcija. Po svojim mjerama spada u manja jezera, ali je kvalitetno iskorišten u rekreacijske svrhe. Oko jezera uređena je staza na kojoj mnogi rekreativci šetaju, trče ili voze bicikl, no najzastupljeniji sport je svakako veslanje. Da je Bled važno veslačko središte, govori podatak da je u nekoliko navrata ugostio velika natjecanja pa je tako i 2011. godine Bled bio domaćin svjetskog veslačkog prvenstva. Na sjevernoj strani jezera nalazi se uređeno kupalište gdje se kupaći u ljetnim mjesecima mogu okupati u vodi temperature do ugodnih 24 °C, pa sve do jeseni kada se temperatura spusti na 19 °C. U zimskim se mjesecima jezero nerijetko i smrzne.³⁴ Jedna od zanimljivosti u turističkoj ponudi je i pletna, sedam metara dugi drveni čamac kojim veslač upravlja stoječke i prevozi posjetitelje u razgledavanje Bledskog otoka. Pletna je karakteristična za ovo jezero iako je nastala po uzoru na čamce s ravnim dnom koje su se koristile na austrijskim jezerima. Riječ tradicija usko je povezana s pletnom, naime samo pojedine obitelji mogu pružati usluge vožnje pletnom, i taj se posao prenosi generacijama u obitelji. Vrlo često su vlasnici i zaslužni za njihovu izradu.³⁵

Važnost jezera u turističkoj ponudi Bleda ogledava se i u činjenici da su gotovo svi hotelski objekti smješteni na samoj obali ili u njezinoj neposrednoj blizini, što zbog prekrasnog pogleda, što zbog termalnih izvora koje su prekrili hotel Park, Golf i Toplice.³⁶

6.2.2 Bledski otok

Jedini slovenski prirodni otok svoje je mjesto našao u jezeru, a ne u moru. S obale jezera pruža se pogled na zvonik crkve Majke Božje na jezeru u koju mnogi zalaze kako bi pozvonili na zvonu želja i česta je destinacija hodočasnika iz cijeloga svijeta. Do otoka će vas dovesti već spomenute pletne, no postoji mogućnost najma malih čamaca kojima se posjetitelji mogu dovesti do otoka. Po dolasku na otok stepenište od 99 stepenica iz 17.

³⁴ Vidic, Marko et al., op. cit., str. 53.

³⁵ Bled, „Pletna“. Dostupno na: <http://www.bled.si/si/kaj-videti/posebnosti-kraja/pletna> (15. veljače 2015.)

³⁶ Vidic, Marko et al., op. cit., str. 53.

stoljeća dovest će vas u dvorište koje je centralno mjesto maloga otoka. Iz njega je dostupan pristup crkvi, župnom dvoru, „Proštiji“ i „Puščavici“ gdje je suvenirnica i izložbeni prostor.³⁷

6.2.3 Bledski dvorac

Ako je jezero s otokom centralna atrakcija i najzastupljeniji motiv svih turističkih vodiča, reklama i razglednica, svakako nakon njega slijedi Bledski dvorac, zdanje koje se smjestilo nad sjevernom stranom jezera na 139 metara visokoj klisuri imena Grajska peč. Za posjetitelje je uređen i prilaz automobilom, a za one s boljom fizičkom kondicijom stepenište koje vodi od dna stijene pa sve do vrha. Dvorac je jedan od najstarijih kulturnih spomenika na tom području i datira u 11. stoljeće. Iako se ne zna točna godina izgradnje, prema darovnicama kojima se to područje predavalo novim vlasnicima može se zaključiti da je dvorac nastao između 1004. i 1011. godine. Prvi se puta spominje u darovnici kralja Henrika II. i to pod nazivom „Castelum Veldes“ iz kojeg je proizašao i današnji naziv Bled.³⁸ Kroz stoljeća su se izmjenjivali vlasnici i situacije koje su svaka u svoje vrijeme pridonijeli izmjeni samog izgleda dvorca. Pedesetih godina prošloga stoljeća krenulo se u obnovu dvorca i njegovu prenamjenu u turističke svrhe. Danas možemo razaznati romaničke zidine s renesansnim stupovima i baroknim rezidencijalnim krilima. Dvorac je podijeljen na dva dvorišta. Na gornjem, odnosno stambenom dijelu nalazi se gradski muzej s eksponatima koji prikazuju povijest kako dvorca tako i čitavog mjesta, lokalnih ljudi i kulturu njihova kraja, te restoran s pogledom na jezero. U tom se dijelu u ljetnim mjesecima održava i poznati srednjovjekovni festival. Zatim je tu donje dvorište gdje su nekada bile gospodarske zgrade. U tom je dvorištu smještena tiskara s Gutenbergovim tiskarskim strojem gdje se može izvornom tehnikom otisnuti slika Bleda kao suvenir uz određenu naknadu. Od dodatnih zanimljivosti vrijedi spomenuti gradsku klet i kovačnicu gdje se reprodukcijom njihove izvorne namjene stvorila turistička atraktivnost. Panoramski pogled dodatna je zanimljivost Bledskog dvorca iz razloga što sa jedne strane obuhvaća jezero sa Julijskim Alpama u pozadini dok sa druge strane obuhvaća lanac Karavanke.³⁹

6.3 Općina Bohinj

Smještena je na području jugozapadnog dijela Julijskih Alpa. Na površini od 334 km² obitava 5202 stanovnika (podaci iz 2012. godine).⁴⁰ Od navedene površine čak 221 km²

³⁷ Chvatal, Matjaž i Vencelj, Petra, op. cit., str. 108.

³⁸ Ibidem., str. 107.

³⁹ Vidic, Marko et al., op. cit., str. 56.-58.

⁴⁰ Slovenske občine v številkah, „Bohinj“. Dostupno na:

pripada Nacionalnom parku Triglav. Unutar općine Bohinj nalazi se 24 slabo naseljena mjesta od kojih se većina nalazi u 20 kilometara dugoj i oko 5 kilometar širokoj Bohinjskoj kotlini. Dijelimo je na sjevernu i južnu. Dva najveća mjesta su Stara Fužina te Bohinjska Bistrica koja je i administrativno središte općine.

Iako bi prizori stoke na ispaši podno planinskih vrhova mogli ukazivati da je stočarstvo primarna djelatnost kojom se ondašnje stanovništvo bavi, veći značaj u gospodarstvu ima turizam, dok je u prošlosti bilo okrenuto preradi metala i željeza. Danas je ono najpoznatije planinarsko središte. Prvenstveno prirodne atrakcije i nacionalni park privlači posjetitelje, dok su rijetke kulturne znamenitosti popratni sadržaj turističkog posjeta općini. Naglasak je na aktivnom turizmu, stoga u Bohinju možete naći planinarske staze, njih 280 kilometara uređenih i označenih, zatim su tu biciklističke staze, penjaće stijene s preko 200 smjerova, a nudi se i mogućnost jahanja ili paraglajdinga.⁴¹

6.3.1 *Slap Savica*

Od prirodnih atrakcija potrebno je spomenuti slap Savicu, izvorište Bohinjskog jezera i rijeke Save Bohinjka. Napajajući se vodom iz triglavskog krškog područja, voda iz svog podzemnog toka izvire u slap Savicu na 836 metara nadmorske visine gdje pada u dva odvojena kraka, mala Savica dužine 25 metara i velika Savica dužine 78 metara, tvoreći time slovo A. Preko potoka Savica napaja se Bohinjsko jezero. Slap je aktivan tokom čitave godine i u vrlo rijetkim situacijama presuši.⁴²

6.3.2 *Bohinjsko jezero*

Najveće prirodno slovensko jezero centralna je atrakcija općine. Oko jezera i na jezeru razvio se niz aktivnosti kojima se posjetitelji mogu baviti. Jezero je u ljetnim mjesecima za one malo hrabrije pogodno za kupanje jer se temperatura vode kreće oko 17 °C, no nema uređenog kupališta kako je to napravljeno na Bledskom jezeru. Na jezeru se često mogu vidjeti veslači, a pruža se i usluga najma čamaca za posjetitelje te plovidba po jezeru na organiziranom brodu. Kod jačeg vjetera uz navedene rekreativne oblike moguće je i daskanje na vjetru i jedrenje.⁴³

<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=8> (15. veljače 2015.)

⁴¹ Vidic, Marko et al., op. cit., str. 63.-65.

⁴² I Feel Slovenija, Slap Savica. Dostupno na: <http://www.slovenia.info/si/vintgar/Slap-Savica.htm?vintgar=1733&lng=1> (15. veljače 2015.)

⁴³ Vidic, Marko et al., op. cit., 63.-65.

6.3.3 Dolina Voje i korito Mostnice

Dolina Voje je ledenjački oblikovana dolina kojom se spušta vrlo atraktivna rijeka Mostnica sve do mjesta Stare Fužine. Pred kraj doline Voje rijeka pada preko visoke vapnenačke stijene u tri slapa, srednji je visok oko 20 metara, dok su dužina drugih dvoje kreće oko 5 metara. Donji tok teče u dužini od skoro 2 kilometra, a mjestimice joj se korito usko urezalo na dubinu od čak 20 metara čineći time prekrasan klanac koji je negdje širok svega metar. Rijeka ima dva prirodna mosta, ali najzanimljiviji je ipak umjetno napravljen Hudičev most izgrađen daleke 1777. po nalogu baruna Žiga Zoisa kako bi se olakšao transport željezne rude.⁴⁴

6.3.4 Crkva svetog Janeza Krstnika

Crkva sv. Janeza kombinacija je više arhitektonskih stilova, ovisno o godini nadogradnje određenih dijelova. Općenito se može reći da je to gotička crkva s baroknim zvonikom. Unutrašnji i vanjski zidovi prekriveni su brojnim freskama, a neke od njih datiraju još iz ranih godina 14. stoljeća. Jednobrodna crkva ima pravokutnu formu i ulazni natkriveni trijem na kojem su također vidljive freske. Prezbiterij je karakteristične gotičke forme s izduljenim prozorima i potječe iz približno 1400. godine dok je zvonik s baroknim oblikom završetkom izgrađen u 18. stoljeću. U crkvi su postavljena tri izrezbarena drvena oltara iz 17. stoljeća dok je stariji gotički oltar izložen u galeriji u Ljubljani. Crkva je sastavni dio panorame Bohinjskog jezera.⁴⁵

6.4 Kranjska Gora

Za razliku od ostalih turističkih mjesta regije koji veću posjećenost imaju u ljetnim nego u zimskim danima, Kranjska Gora se razvijala najviše kao zimsko odredište. Smještena je na sjeverozapadu regije, pred samom granicom s Austrijom i Italijom, u podnožju Julijskih Alpa i Karavanki. Općina mjeri 256 km², a broj stanovnika je prema popisu iz 2012. godine iznosio 5338 stanovnika i unutar općine nalazi se 10 naselja.⁴⁶ Ovo se područje u većem broju počelo naseljavati sredinom 14. stoljeća kada su se doselili stanovnici iz Koruške, odnosno iz mjesta Borovelj zbog čega su se često nazivali Borovci. Stanovništvo se nakon 1. svjetskog rata i dolaska željeznice okrenulo turizmu, no pravi procvat nastao je izgradnjom skakaonice na Planici te kada su se na Vitrancu uredile skijaške staze i izgradile žičare. Oko samoga

⁴⁴ Ibidem, str. 72.

⁴⁵ Ibidem, str. 70.

⁴⁶ Slovenske občine v številkah, „Kranjska Gora“. Dostupno na: <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=73> (14. veljače 2015.)

centra izgradio se turistički kompleks s hotelima i apartmanima.

6.4.1 Planica

Pozicionirana između mjesta Rteče i Kranjske Gore na samom sjeverozapadu regije, dolina Planice najpoznatija je po skijaškim skokovima. Ova poznata slovenska skakaonica jedna je od najvećih u svijetu i dom je više od 60 svjetskih rekorda. Kompleks čine 3 skakaonice, a na drugoizgrađenoj skakaonici postignut je prvi skok preko 100 metara 1936. godine što je bilo vrlo značajno u tom sportu. Za natjecanja se koristi „Letalnica Bratov Gorišek“ izgrađena 1969. godine i druga je po veličini u svijetu. Dio je Svjetskog kupa u skijaškim skokovima.⁴⁷

6.4.2 Ruska kapelica

Ruska kapelica spomenik je 1. svjetskog rata. Izgradili su je ruski ratni zarobljenici koji su radili za Austrijsko Carstvo između 1916. i 1917. godine. Obilježena je strašnom tragedijom koja je zadesila zarobljenike koji su morali održavati put prema Vršiču prohodnim i u zimskim danima s velikim količinama snijega kako bi austrijska vojska imala nesmetan pristup ratnim frontama i kako bi dovoz vojnog materijala za potrebe rata bio kontinuiran. Događaj koji je obilježio crkvu jest lavina koja je prekrila ruski logor. Iako se ne zna točan broj poginulih pretpostavlja se da se oko tristotinjak Rusa i desetak austrijskih stražara našlo pod snijegom i doživjelo tragičan kraj. Kapelica je podsjetnik na njihovu smrt. Kapelica ima dva prepoznatljiva stupa građena u ruskom stilu s baroknim kupolama, a oko nje su smješteni ruski grobovi.⁴⁸

6.5 Kranj

Kranj je smješten uz rijeke Kokru i Savu, na sjeverozapadnoj strani Ljubljanske kotline. Administrativno je središte statističke regije, a ujedno i najveće mjesto u Gorenjskoj i nalazi se u istoimenoj općini koja broji 55 432 stanovnika što zapravo i nije veliki broj, no usporedimo li ga s ostalim mjestima u regiji Kranj značajno prednjači po broju stanovnika.⁴⁹ Temperature u Kranju, za razliku od onih iz viših dijelova nisu toliko drastične, stoga zimi u siječnju srednja izmjerena temperatura iznosila je -2,8 °C, dok je u srpnju srednje izmjerena temperatura iznosila 18,4 °C.

⁴⁷ Vidic, Marko et al., op. cit., str. 110.

⁴⁸ I Feel Slovenia, Vršič, Ruska kapelica. Dostupno na: <http://www.slovenia.info/si/kapelica/Vr%C5%A1i%C4%8D,-Ruska-kapelica.htm?kapelica=137&lng=1> (14. veljače 2015.)

⁴⁹ Slovenske občine v številkah, „Kranj“. Dostupno na: <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=72> (14. veljače 2015.)

Mjesto se ponajprije razvilo zahvaljujući tekstilnoj industriji kojom su se mještani prvo počeli baviti da bi se kasnije razvijala i elektroindustrija i gumarska industrija što je utjecalo na naseljavanje iz ruralnih naselja a i danas je većina radne snage mjesta zaposleno upravo u tim sektorima. Razvoju industrije pogoduje i činjenica da se nalazi na križištu glavnih cesta koje vode prema Ljubljani, Jesenicama, Jezerskom i Škofjoj Loki i time olakšavaju trgovinsku razmjenu.

Uz industriju su se razvile i druge negospodarske djelatnosti koje su uvjetovale da Kranj postane središte regije te danas ima uređen školski sustav i fakultet, povijesni arhiv, središnju knjižnicu, kazalište, dva muzeja, bolnicu i ostale ustanove koje su važan faktor u razvoju grada.

Unatoč industriji, u Kranju su kroz bogatu povijest nastala kulturna dobra koja danas privlače izletnike i turiste. Glavnina atraktivnosti koje se temelje na kulturno-povijesnoj baštini nalazi se u starogradskoj jezgri. Centralno mjesto je glavni gradski trg na kojem su se smjestile znamenitosti i značajne zgrade od kojih će se opisati one poznatije. Od prirodnih atraktivnosti ističu se kanjon rijeke Kokre, park Brdo i Trbojsko jezero.⁵⁰

6.5.1 Mjesna kuća

Mjesna kuća jedna je od znamenitosti i smatra se vrijednim arhitektonskim spomenikom. Čine ju dvije povezne zgrade smještene na južnoj strani pravokutnog trga. Stariji dio ovoga zdanja datira u 16., a noviji u 17. stoljeće. Atraktivnost zgrade ogleda se u njezinom unutrašnjem dijelu na prvom katu, u renesansnoj dvorani iz 1638. godine koju krase drveni strop i ukrašeni

portali, koja se često koristi za svadbene prilike. Nešto starija je dvorana kolonada, nekada mjesto tržišnih razmjena dobara koja su se proizvodila u mjestu. Mjesna kuća je većim dijelom galerijski i muzejski prostor s tri stalne postave, djelima kipara Lojzeta Dolinarja, Železna nit – arheološka izložba te etnološka izložba Ljudska umjetnost na Gorenjskem.⁵¹

6.5.2 Pavšlarjeva hiša

Nasuprot Mjesnoj kući, na sjevernom dijelu glavnoga trga nalazi se Pavšlarjeva hiša. U 16. stoljeću povezane su tri građevine u jednu cjelinu arkadnim hodnicima čime se formiralo unutarnje arkadno dvorište. Nadograđivana je u 17., 18. i 19. stoljeću te je estetski obogaćena, a posebno se ističu kasno gotičke freske koje su kršćanske tematike, odnosno

⁵⁰ Vidic, Marko et al., op. cit., str. 97.

⁵¹ Ibidem, str. 100.

prikazuju svece sv. Florijana, Sv. Kristofera, Sv. Ane i druge. Pavšalrjeva kuća tipičan je primjer kuće pripadnika buržoazije kakvi su obitali u Kranju. Kuća je nedavno obnovljena te se danas unutra nalazi Galerija Prešernovih nagrajencev.⁵²

6.5.3 Crkva Sv. Kancijana

Crkva svetog Kancijana još je jedna značajna građevina koja je svoje mjesto našla na glavnom kranjskom trgu, a naziv je dobila prema akvilejskom mučeniku Kancijanu. Izgrađena je na mjestu ranije postojećeg sakralnog objekta iz 6. stoljeća, a njezina izgradnja započela je početkom 15. stoljeća u renesansnom stilu, koji se nadograđivao na prezbiterij iz 14. stoljeća. Crkva je trobrodnog dvoranskog oblika sa zvonikom koji se uzdiže na centralnom dijelu prednjeg pročelja, odmah iznad glavnog ulaza. Iznad glavne ulazne porte nalazi se reljef s prikazom Maslinove gore (kršćanima važno biblijsko mjesto). U unutrašnjosti crkve pažnju privlači nadsvođe s osmerokutnom zvjezdastom mrežom koja je poduprta sa četiri stupa. U centralnoj „zvijezdi“ oslikani su cvjetni motivi i prikazi anđela, rad Janeza Ljubljanskog.⁵³

6.5.4 Dvorac Khislstein

Dvorac Khislstein gradio se kroz nekoliko stoljeća, od 15. do 19., ovisno o vlasništvu koje se nebrojeno puta promijenilo. Današnji izgled većinom potječe iz 16. stoljeća kada ga je kupio poduzetnik Janž Khisl prema kojem dvorac nosi ime. Prije nego li je početkom 20. stoljeća prešao u gradsko vlasništvo, nakon Janža Khisla u njemu su obitali obitelji Mosconi, Barbo i grofovi Auersperg. Krajem 18. stoljeća dvorac je kupio Natalis Pagliaruzzi čija je obitelj dvorac imala u vlasništvu sve do 1913. godine. Kod ovog dvorca valja istaknuti veliko dvorište i ulazni portal koji datira iz 1578. godine dok je dvorišno krilo s arkadama izgrađeno pri obnovi dvorca u 18. i 19. stoljeću. U njegovim prostorijama djeluje knjižnica i Gorenjski muzej sa stalnom izložbom „Prelepa Gorenjska“ koja ocrtava kulturu i tradiciju regije.⁵⁴

6.6 Škofja Loka

Škofja Loka općina je smještena u predalpskom gorju na 146 km². Sa 22 889 stanovnika (podatak iz 2012. godine)⁵⁵ ima gustu naseljenost u odnosu na ostala gorenjska mjesta. Istoimeni srednjovjekovni gradić izrastao je na mjestu gdje se spajaju Poljanska i

⁵² Ibidem, str. 100.-101.

⁵³ Loc. cit.

⁵⁴ Gorenjski muzej, Grad Khislstein. Dostupno na: http://www.gorenjski-muzej.si/?page_id=42 (26. listopada 2015.)

⁵⁵ Slovenske občine v številkah, „Škofja Loka“. Dostupno na: <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=173> (14. veljače 2015.)

Selška Sora. Grad je to s najbolje očuvanom starom jezgrom od svih slovenskih gradova. Nastao je 973. godine kada ga je car Oton II darovao mjesto današnje Stare Loke, cijelu Selšku i gotovo cijelu Poljansku dolinu biskupu Abrahamu iz Freisinga po čemu je krenuo i razvoj grada. Grad je 1511. godine djelomično uništio potres nakon čega se renovirao i ostao gotovo netaknut do današnjih dana. Freinsiški biskupi su vladavinu u Škofjoi Loki držali sve do 19. stoljeća kada ga je preuzelo Austrijsko Carstvo.⁵⁶

6.6.1 Loški grad

Loški grad izgrađen je na rubu terase podno brda Krancelj i prvi se put spominje u 13. stoljeću kada je u obliku utvrde bio pod vladavinom freinsiških biskupa koji su ga i osnovali. Kroz godine je često nadograđivan i renoviran, posebice nakon velikog potresa 1511. godine koji je uvelike devastirao ovu utvrdu. Zahvaljujući biskupu Filipu koji je vladao Škofjom Lokom u to doba utvrda se vrlo brzo obnovila. Nakon te rekonstrukcije veće izmjene nisu napravljene sve do kraja 19. stoljeća kada je utvrda došla pod upravljanje sestara uršulinki koje su na postojeće stanje nadozidale novi trakt s dvoranom. Utvrda u svom centralnom dijelu ima veliko dvorište koje je bilo omeđeno sa zapadne, južne i istočne strane različitim kulama dok je na sjeveru otvoreno. Danas služi za postave Loškog muzeja.⁵⁷

⁵⁶ Chvatal, Matjaž i Vencelj, Petra, op. cit., str. 180.

⁵⁷ Ibidem, str. 181.

ZAKLJUČAK

Za sve turističke motive potencirane interesom za prirodnim atrakcijama Gorenjska je zasigurno privlačna regija koju vrijedi posjetiti. Njezin raznolik reljef uvjetovan tektonskim djelovanjem i kretanjem ledenjaka, jezera koja su dio prepoznatljivosti regije i rijekama tvore kvalitetan proizvod koji može konkurirati na turističkom tržištu.

Slika Bledskog jezera sa Bledskim otokom prepoznatljiva je vizura koja predstavlja čitav kraj. Gorenjska je izrazito atraktivna alpska regija sa mnogo potencijala na području turizma, posebno privlačna planinarima i alpinistima koji njezine vrhove često stavljaju u svoje ciljeve i biciklistima zbog dugih uređenih staza.

Duga tradicija u tom sektoru olakotno djeluje na prepoznatljivost regije na turističkom tržištu. Posjeduje povoljnu geostratešku poziciju i prednost joj je što na malom prostoru u odnosu na konkurentne zemlje nudi veliki broj aktivnosti. Čak tri njezine općine, Bled, Kranjska Gora i Bohinj, u samom su vrhu slovenskog turizma što govori o njihovom značaju. Na nacionalnoj razini Gorenjska je druga po broju ostvarenih noćenja i dolazaka gostiju sa kontinuiranim rastom odmah nakon Obalno-krške regije. Iako planinska, regija razvija jači ljetni nego zimski turizam, unatoč nekoliko zimskih centara koji se mogu nametnuti na susjedna tržišta nealpskih zemalja zbog blizine i lake dostupnosti. Povoljna prometna povezanost sa emitivnim europskim zemljama dodatna je pogodnost za ostvarivanje pozitivnih turističkih rezultata. Blizinu i povezanost koriste posjetitelji sa njemačkog tržišta koji imaju konstantan rast dolazaka i ostvarenih noćenja te gosti iz susjedne Italije koji su unatoč blagom padu ostvarenih noćenja i dalje česti gosti.

Veća mjesta imaju bogate povijesne gradske jezgre a u radu su se istaknuli Kranj i Škofja Loka. Unatoč bogatoj povijesti i kulturnoj baštini najčešće su popratni sadržaj primarnim aktivnostima koje se vezuju uz prirodne atrakcije.

Smatra se da se iznesenim podacima u ovome radu pobliže objasnila početna teza, odnosno da se turizam temelji prvenstveno na atraktivnim prirodnim obilježjima te da je većina turističkih strategija usmjerena ka tome. Kulturna dobra tek su površno i usputno zastupljeni u ponudi regije.

LITERATURA

KNJIGE:

1. Bat, Marjan, Beltram, Gordana, Cegnar, Tanja, Dobnikar Tehovnik, Mojca, Grbović, Jasna, Krajnc, Marjeta, Miholko, Polonca, Rejec Brancelj, Irena, Remec – Rekar, Špela, Uhan, Jože, Vodno bogatstvo Slovenije, Agencija Republike Slovenije za okolje, Ljubljana, 2007.
2. Bat, Marjan, Devetak, Dušan, Grčman, Helena, Hudnik, Vida, Kaligarič, Mitja, Kunaver, Jurij, Lobnik, Franc, Lovrenčak, Franc, Mihelič, Rok, Ogrin, Darko, Pleničar, Mario, Praprotnik, Nada, Prus, Tomaž, Uhan Jože, Vrščaj, Borut, Zupan, Marko, Narava Slovenije, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2004.
3. Chvatal, Matjaž i Vencelj, Petra, Gorenjska - A guidebook, Turistika, Golnik, 2008.
4. Lenarčič, Matevž, Alpe kot jih vidijo ptice, PanAlp, Ljubljana, 2009.
5. Lenarčič, Matevž i Plut, Dušan, Vode v Sloveniji, EPSI, Nazarje, 1995.
6. Marušić, Janez, Ogrin, Dušan i Jančić, Margita, Krajine alpske regije, Ljubljana: Ministarstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje, 1998.
7. Perko, Drago i Orožen Adamić, Milan ur., Slovenija – pokrajina in ljudje, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1998.
8. Senegačnik, Jurij, Slovenija in njene pokrajine, Modrijan, Ljubljana, 2012.
9. Vidic, Marko, Štekar – Vidic, Verena, Gartner-Lenac, Nadja, Globočnik, Damir, Sever, Bela, Vraničar, Ivo, Gorenjska A – Ž: priročnik za popotnika in poslovnega človeka, Pomurska založba, Murska Sobota, 1994.

PUBLIKACIJE:

1. Čehić Sulejma, Pogled na vode v Sloveniji, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, 2007.
2. Černič, Polona (ur.), Slovenski turizem v številkah, Spirit Slovenija, Ljubljana, 2013.
3. Rejec, Renata (ur), Slovenske regije v številkah, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, 2014.
4. Strategija razvoja in trženja sonaravnega turizma Gorenjske, Ljubljana, 2009.
5. Žitnik, Mojca, Čuček i Pograjc, Metka Voda - od izvora do izpusta, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, 2013.

INTERNETSKI IZVOR:

6. BLED – IMAGO PARADISI. „O Bledu“. Dostupno na: <http://www.bled.si/si/o-bledu> (preuzeto 25.10.2014.)
7. BSC – REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA GORENJSKE. „O Gorenjski“. Dostupno na: <http://www.bsc-kranj.si/O-gorenjski> (preuzeto 8. studenog 2014.)
8. GORENJSKI MUZEJ. „Castle Khislstein“. Dostupno na: http://www.gorenjski-muzej.si/?page_id=42&lang=en (preuzeto 26.10.2014.)
9. I FEEL SLOVENIJA. „Gorenjska“. Dostupno na: http://www.slovenia.info/si/Regije/Gorenjska.htm?ctg_regije=10&lng=1 (preuzeto 26.10.2014.)
10. I FEEL SLOVENIJA, „Vršič, Ruska kapelica“. Dostupno na: <http://www.slovenia.info/si/kapelica/Vr%C5%A1i%C4%8D,-Ruska-kapelica.htm?kapelica=137&lng=1> (preuzeto 14.2.2015.)
11. KAMRA. „Gorenjski turistični kraji na starih razglednicah“. Dostupno na: <http://www.kamra.si/Default.aspx?module=5&id=748> (preuzeto 24.9.2014.)
12. OBČINA BOHINJ. „Predstavitev občine“. Dostupno na: <http://obcina.bohinj.si/index.php?id=9> (preuzeto 25.10.2014.)
13. OBČINA KRANJSKA GORA. „Kranjska gora – splošno“. Dostupno na: http://obcina.kranjska-gora.si/Predstavitev%20krajev%20in%20obcine/si_page1_f.htm (preuzeto 25.10.2014.)
14. STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE. „Standardna klasifikacija teritorialnih enot“. Dostupno na: http://www.stat.si/tema_splosno_upravno_skte.asp (preuzeto 12.10.2013.)
15. STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE. „Slovenske občine v številkah“. Dostupno na: <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/?leto=2014> (preuzeto 13.10.2013.)
16. STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE. Slovenske občine v številkah, „Bohinj“. Dostupno na: <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=8> (15. veljače 2015.)
17. STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE. Slovenske občine v številkah, „Kranj“. Dostupno na: <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=72> (preuzeto 14.2.2015.)
18. STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE. Slovenske občine v številkah,

„Kranjska Gora“. Dostupno na:

<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=73> (preuzeto 14.2.2015.)

19. STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE. Slovenske občine v številkah, „Škofja Loka“. Dostupno na:

<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=173> (preuzeto 14.2.2015.)

20. STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE. „Statistični letopis“. Dostupno na:

http://www.stat.si/letopis/1998/01_98/01-10-98.asp?jezik=en (preuzeto 21. 9. 2014.)

21. ŠKOFJA LOKA. „Hrvatski – osnovni podaci“. Dostupno na: <http://www.skofja-loka.com/hrvatski.aspx> (preuzeto 26.10.2014.)

22. TRIGLAVSKI NARODNI PARK. „Triglavski narodni park (TNP)“. Dostupno na: www.tnp.si (preuzeto 19.10. 2014.)

23. TRIGLAV NATIONAL PARK, „General Information“. Dostupno na:

http://www.tnp.si/get_to_know/C176/ (preuzeto 15.2.2015.)

24. ZAVOD ZA TURIZEM KRANJ. „O Kranju – spoznajte mesto“. Dostupno na:

http://lytee.tourism-kranj.si/si/o_kranju/osnovne_informacije.htm (preuzeto 26.10.2014.)

POPIS PRILOGA

POPIS SLIKA

Slika 1. Podjela Slovenije na 12 statističkih regija

Izvor: www.d-maps.com, (preuzeto 12. listopada 2013.)

Slika 2. 18. općina statističke regije Gorenjske

Izvor: <http://www.bsc-kranj.si/O-gorenjski> (preuzeto 13. listopada 2013.)

POPIS TABLICA

Tablica 1. Smještajni kapaciteti regije (2011. – 2013.)

Izvor: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=2164503S&ti=&path=../Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizam/02_21645_nastanitev_letno/&lang=2 (16. veljače 2015.)

Tablica 2. Važnija zimska središta u regiji

Izvor: <http://www.eurohotelz.com/skijanje/309/Gorenjska/>
<http://www.rtc-krvavec.si/hr/zima/skijaliste/> (preuzeto 21. rujna 2014.)

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Prikaz prosječne mjesečne temperature zraka na nadmorskoj visini većoj od 2000 m – mjerna postaja Kredarica, 2514 m (2014. god.)

Izvor:<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/#webmet==8Sdwx2bhR2cv0WZ0V2bvEGcw9ydlJWblR3LwVnaz9SYtVmYh9iclFGbt9SaulGdugXbsx3cs9mdl5WahxXYyNGapZXXZ8tHZv1WYp5mOnMHbvZXXZulWYnwCchJXYtVGdlJnOn0UQQdSf>; (16. veljače 2015.)

Grafikon 2. Prikaz prosječne mjesečne temperature zraka na nadmorskoj visini između 1500 i 2000 m – mjerna postaja Vogel, 1535 m (2014. god.)

Izvor:<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/#webmet==8Sdwx2bhR2cv0WZ0V2bvEGcw9ydlJWblR3LwVnaz9SYtVmYh9iclFGbt9SaulGdugXbsx3cs9mdl5WahxXYyNGapZXXZ8tHZv1WYp5mOnMHbvZXXZulWYnwCchJXYtVGdlJnOn0UQQdSf>; (16. veljače 2015.)

Grafikon 3. Prikaz prosječnih mjesečnih temperatura zraka visokogorskog i predalpskog prostora na primjeru mjernih postaja Kredarica (2514 m) i Lesce (515 m) (2014. god.)

Izvor:<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/#webmet==8Sdwx2bhR2cv0WZ0V2bvEGcw9ydlJWblR3LwVnaz9SYtVmYh9iclFGbt9SaulGdugXbsx3cs9mdl5WahxXYyNGapZXXZ8tHZv1WYp5mOnMHbvZXXZulWYnwCchJXYtVGdlJnOn0UQQdSf>; (16. veljače 2015.)

Grafikon 4. Prikaz razlike prosječnih mjesečnih količina padavina uvjetovane alpsko-dinarskom pregradom na primjeru mjernih postaja Bleda i Bohinjske Bistrice (2014. god.)

Izvor:<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/#webmet==8Sdwx2bhR2cv0WZ0V2bvEGcw9ydlJWblR3LwVnaz9SYtVmYh9iclFGbt9SaulGdugXbsx3cs9mdl5WahxXYyNGapZXXZ8tHZv1WYp5mOnMHbvZXXZulWYnwCchJXYtVGdlJnOn0UQQdSf>; (16. veljače 2015.)

Grafikon 5. Noćenje turista po općinama s najvećim brojem turističkih noćenja (2013. god.)

Izvor:http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=6196 (preuzeto 2. studenog 2014.)

Grafikon 6. Dolasci i noćenja gostiju (2013. god.)

Izvor:http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizam/02_21645_nastanitev_letno/02_21645_nastanitev_letno.asp (preuzeto 21. rujna 2014.)

Grafikon 7. Dolasci i noćenja po zemljama (2013 god.)

Izvor:http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizam/02_21645_nastanitev_letno/02_21645_nastanitev_letno.asp (preuzeto 21. rujna 2014.)

SAŽETAK

Statistička regija Gorenjska smještena je na sjeverozapadnoj strani Republike Slovenije. Kroz nju se proteže dio alpskog planinskog lanca u tri dijela: Julijske Alpe, Zapadne Karavanke i zapadni dio Kamniško-Savinjskih Alpa. Više od pola njezine površine pod neakvim je oblikom zaštite, a najviši stupanj ima Nacionalni park Triglav u Julijskim Alpama koji je ujedno i jedini slovenski park takve vrste. Ima kvalitetnu prometnu povezanost putem autoceste, Paneuropskog koridora X. i blizine glavne slovenske zračne luke „Jožeta Pučnika Ljubljana“. Ima razvijen reljef oblikovan kretanjem tektonskih ploča te ledenjaka. Tri cjeline reljefa jesu planinski i predalpski reljef te savska dolina. Visoko u brdima smjestila su se dva najpoznatija slovenska jezera, Bohinjsko i Bledsko. Rijeka Sava žila je kucavica čitave regije. Prevladava planinski i kontinentalni tip klime koje zajedno s reljefom uvjetuju rast određene vegetacije. Gorenjska ima najdužu turističku tradiciju, a i danas je jedna od najuspješnijih regija u tom sektoru u državi. Zahvaljujući bogatoj prirodnoj baštini ne čudi interes za njezine ljepote.

SUMMARY

The statistical region Gorenjska is placed at the northwest side of the Republic of Slovenia. Through the region, the alpine mountain chain can be found in three parts: Julian Alps, Western Karawanks and western part of Kamnik-Savinja Alps. More than half of its surface is placed under some form of protection, and the highest level has Triglav National Park in the Julian Alps, which is also the only Slovenian park of that kind. It has a quality transport connection via the highway, the paneuropean corridor X, and the nearby main Slovenian airport “Jožeta Pučnika Ljubljana”. It has a developed relief shaped by the movement of tectonic plates and icebergs. The three relief parts are mountain and prealpe relief and the Sava valley. High in the hills we have the two most famous lakes, Bohinj and Bled. The Sava River is the aorta of the whole region. The mountain and continental climate dominate, which together with the relief condition the growth of a specific vegetation.

Gorenjska has the longest tourist tradition, and today is one of the most successful regions in that country sector. The high interest for her beauties are accredited to her rich natural heritage.